

VERSLAG VAN HET PROVINCIAAL BESTUUR

VAN DE

EUROPEES CONTINENTALE BROEDER-UNITEIT

AAN DE

SYNODE 2024

STAND: 10 januari 2024

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF	3
OP WEG NAAR HET JUBILEUM 2027	4
GEHELE PROVINCIE.....	4
REGIO DUITSLAND.....	6
REGIO NEDERLAND.....	9
KLEINERE REGIO'S	10
WERKGEBIEDEN.....	12
UNITEIT EN ZENDING.....	14
OECUMENE.....	16
DAGTEKSTEN	17
PUBLIC RELATIONS EN FUNDRAISING	18
DIACONIE EN SCHOLEN.....	19
BEDRIJVEN, DEELNEMINGEN, VERMOGENSBEHEER.....	23
HUISHOUDING EN VERMOGEN	26
PERSONELE VERANDERINGEN IN DE GEMEENTEDIENST	31
BIJLAGE 1: FEITENOVERZICHT VAN DE EVANGELISCHE BROEDER-UNITEIT 2022.....	34
BIJLAGE 2: ORGANOGRAM ADMINISTRATIE	41

De aanduiding broeder/zuster of heer/mevrouw is gebaseerd op het gebruik van de respectieve standplaats of instelling.

WOORD VOORAF

Terwijl wij, leden van het Provinciaal Bestuur, ons buigen over het verslag voor de synode 2024, heerst er oorlog. Na bijna twee jaar is de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne bevroren in een loopgravenoorlog. De oorlog in Gaza, veroorzaakt door de wrede terroristische aanval van Hamas, eist elke dag vele slachtoffers. Er sterven ook mensen in oorlogen in Jemen, Soedan, Syrië, Myanmar en vele andere landen – niet in de laatste plaats Afghanistan. En hoewel de eerste sneeuw in 2023 op dit moment in Herrnhut valt, passend bij de tijd van het jaar, weten we ook dat gletsjers wereldwijd smelten, woestijnen zich uitbreiden, eilanden verdwijnen, diersoorten uitsterven en drinkwater een schaars goed wordt. We kijken machteloos toe hoe het geld dat dringend nodig is voor klimaatbescherming naar de wapenindustrie gaat. Ook democratische staten beperken steeds meer de basisrechten van vluchtelingen – en het aantal landen met regeringen die als motto hebben "Ons volk eerst!" groeit. Wij als kerkleiding leveren niet bij elke kwestie commentaar. In het geval van het conflict tussen Israël en Hamas hebben we wel een verklaring afgegeven. De reden hiervoor is dat de discussie die hierdoor op gang is gekomen betrekking heeft op een centraal element van ons geloof: onze duurzame band met Israël. En met het revalidatiecentrum op Star Mountain dragen we zorg voor een diaconale instelling van de wereldwijde Broeder-Uniteit, waarvoor wij als Europees Continentale Provincie verantwoordelijk zijn.

Gezien de vele bedreigingen voor de mensheid kan het vreemd overkomen om tijd en energie te steken in de problemen van een zeer kleine kerk waarvan het merendeel van de leden op leeftijd is. Dat een kerk zich uitsluitend met zichzelf bezighoudt is in elk geval misplaatst. De jaartekst voor 2024 (1 Korintiërs 16:14) haalt ons, naar mijn mening, uit de verlamming die ons kan treffen met het oog op de situatie van onze planeet en onze kerk: "Alles wat u doet, moet u met liefde doen." Alles met liefde! Dat is eigenlijk niets nieuws. En toch, laten we het nog een keer spellen! In de traditionele werkgebieden van onze gemeenten, in kerkdiensten, zangdiensten, gebedsbijeenkomsten, in ons werk met kinderen, jongeren en gezinnen, enzovoorts. "Alles met liefde" is ook een goed motto voor een beschermingsconcept tegen seksueel geweld, voor gezondheid en veiligheid op het werk, voor diaconale instellingen en scholen en niet in de laatste plaats voor overwegingen over hoe de toekomstige structuur van onze Uniteitsprovincie er als geheel uit zou moeten zien. Onder dit motto is er ruimte voor eerlijke discussies, voor luisteren naar elkaar en naar deskundigen en voor duidelijke beslissingen. Wat wij in lijn met het jaarmotto organiseren zal niet irrelevant zijn, niet voor onze leden en niet voor mensen buiten onze kerk. Want als we alles met liefde doen, blijven we niet bij onszelf, maar raken we betrokken waar dat nodig is.

In het verslag van het Provinciaal Bestuur aan de synode 2024 staat niet veel over liefde. Maar op dit punt willen we u verzekeren dat hetgeen de kerkorde in §1400.2 voor de synode beschrijft, ook van toepassing is op het werk van het Provinciaal Bestuur:

Zij verricht haar beraadslagingen in verantwoordelijkheid voor de Heer. Het is daarin haar wil, dat de gemeente in elk opzicht opgebouwd wordt en naar Hem toegroeit, die het Hoofd is, Christus. Voor Hem legt zij verantwoording af over het leven en werken in de gemeente en door te vragen naar zijn wil neemt zij aangaande de geestelijke en praktische vragen van het gemeentelven besluiten. Haar beraadslagingen dienen in een geest van broederlijke liefde en openheid te geschieden.

Benigna Carstens
Raimund Hertzsch
Heide-Rose Weber
Johannes Welschen

Bad Boll, Herrnhut, Zeist in januari 2024

OP WEG NAAR HET JUBILEUM 2027

Doe alles met liefde! Deze oproep past ook bij het proces dat we zijn begonnen onder het motto "Verzoening gaat door". Een begin is gemaakt met een uitgave van het Duitse tijdschrift voor EBG-leden, de Herrnhuter Bote, de predikantenconferentie 2023 en met een impuls op de Uniteitssynode. We willen tussen nu en de 300e herdenkingsdag van de viering van het Heilig Avondmaal op 13 augustus 1727 op de verschillende niveaus van onze kerk vijf stappen zetten. Ten eerste willen we *waarnemen* wat er is. Daar hoort bij dat we de verzoening door Jezus Christus als de basis van ons geloof herontdekken. Daar hoort ook bij waar te nemen waar aan verzoening gewerkt moet worden in ons leven als individu, in onze gemeenten en in de samenleving. Waarnemen of liefde en gemeenschap dode woorden blijven omdat onopgeloste conflicten de sfeer vergiftigen. Gelukkig is daar veel ervaring mee binnen onze kerk en daarbuiten. Daarom noemen we de tweede stap op deze weg *leren*. Het is goed dat we ons kunnen aansluiten bij de lerende gemeenschap op de "pelgrimage van gerechtigheid, verzoening en eenheid", waarvoor de Assemblee van de Wereldraad van Kerken ons in 2022 heeft uitgenodigd.

Waarnemen en leren, beide zullen op het programma staan tijdens de geplande Engelstalige conferentie "Reconciliation Goes On" in november 2024. We nodigen ook gemeenten, scholen en organisaties uit om met hun eigen activiteiten deel te nemen aan deze reis.

De derde stap, *zich verbinden*, herinnert aan de voorgeschiedenis van 13 augustus 1727, waarin wederzijdse verplichtingen zoals in de "Hernhutter Statuten¹" een rol speelden. Dit kan betekenen dat we onze kerkorde, ons visiedocument, onze gedragscode en andere reglementen bekijken en ons afvragen in hoeverre deze ons verplichten tot een levenshouding die de verzoening tussen mensen onderling en tussen mensen en de natuur dient, of dat we deze moeten aanvullen. Natuurlijk zijn we ook van plan om in 2027 *feest te vieren*, een feest met veel broeders en zusters uit onze wereldwijde kerk en uit alle generaties. En omdat het Avondmaal centraal staat in deze jubileumviering, willen we in de aanloop naar het evenement het thema Avondmaal op verschillende manieren verkennen. Tot slot wijst de vijfde stap verder dan 2027: zij die verzoening hebben ervaren, willen deze ervaring met anderen *delen*. Kort na 13 augustus 1727 gingen Hernhutters op weg om tot slaafgemaakten in het Caribisch gebied kennis te laten maken met de verzoening door Jezus. Aan de horizon van het jubileum 2027 gloort al 21 augustus 2032, wanneer we terugkijken op 300 jaar zending van de Broedergemeente. Ook dit jubileum kan voor ons een reden zijn om ons te verheugen en om na te denken over het verleden en het heden van onze kerk. We vertrouwen erop dat we ook in de toekomst juist dit zullen ervaren: *De verzoening gaat door*.

GEHELE PROVINCIE

In de afgelopen jaren is de behoefte aan een kritisch onderzoek naar de **zendingsgeschiedenis** van de Broeder-Uniteit duidelijk geworden. Met betrekking tot de rol van de Broedergemeente in de geschiedenis van kolonialisme en slavernij zijn er nieuwe inzichten ontstaan die een meer gedifferentieerde presentatie van de zendingsgeschiedenis noodzakelijk maken. Het is onder andere bewezen dat zendelingen van de Broedergemeente niet alleen voorwerpen, maar ook menselijke resten uit zendingengebieden naar Europa brachten. De precieze achtergrond moet nu worden onderzocht.

¹ De "Hernhutter Statuten" werden in mei 1727 opgesteld door Zinzendorf en ondertekend door de Hernhutters om de vrede in de jonge nederzetting en gemeenschap te bevorderen. Tot op de dag van vandaag laten provincies van de wereldwijde Broeder-Uniteit zich erdoor inspireren (<https://www.moravians.net/en/about-us/14-beliefs/16-brotherly-agreement>).

De betrokkenheid van de Broedergemeente bij het slavernijverleden is voor onze provincie een bijzondere uitdaging, maar het is ook een bijzondere kans dat een groot aantal van onze leden nazaten van tot slaafgemaakten uit Suriname zijn. Tegelijkertijd zijn wij ook de opvolgers van de zendelingen uit de 18e en 19e eeuw. Dit legt vandaag de dag een bijzondere verantwoordelijkheid bij ons om de geschiedenis van de zending, die tot nu toe bijna uitsluitend beschreven is vanuit het perspectief van witte Europeanen, te beschrijven in dialoog met beide groepen en vooral vanuit het perspectief van tot slaafgemaakten. Daarbij moeten de ambivalenties duidelijk worden benoemd. De intercontinentale werkgroep "Historische Verwerking van het Slavernijverleden" heeft zich dit tot taak gesteld. Op voorstel van deze werkgroep heeft de historicus Maurice San-A-Jong in opdracht van de EBU het eerste onderzoeksproject uitgevoerd naar de rol van de Broedergemeente in het Nederlandse slavernijverleden in de periode 1828-1873. Hij wordt ondersteund door ervaren wetenschappers en werkt in contact met het grote onderzoeksproject "Kerk en Slavernij" van de Protestantse Theologische Universiteit en de Vrije Universiteit in Amsterdam. Het project heeft enige vertraging opgelopen, maar is op een goede weg. De heer San-A-Jong was ook betrokken bij het Intercontinentale Symposium van de Raad van Kerken Nederland.

Het Provinciaal Bestuur zet zich in zodat het verwerkingsproces van onrecht dat is geschied in de zendingsgeschiedenis, en dat al is begonnen in de discussies rond het slavernijverleden, ook in gang wordt gezet met betrekking tot andere aspecten van de zending. In maart 2023 is samen met het bestuur van de Duitse zendingsorganisatie Herrnhuter Missionshilfe een eerste verklaring geformuleerd, waarin problematische aspecten worden belicht en waarin wordt ingegaan op de kritische verwerking die is begonnen. De Broeder-Uniteit is door de broeders Theodor Clemens en Peter Vogt en zuster Benigna Carstens ook vertegenwoordigd in de adviesraad voor de nieuwe tentoonstelling in het Etnologisch Museum in Herrnhut.

Zoals al aangekondigd in het tussentijdse verslag voor de synode 2023 houdt het Provinciaal Bestuur zich intensief bezig met de vraag hoe de komende jaren voldoende **medewerkers voor de verkondigingsdienst** gevonden kunnen worden en hoe de structuren in de gemeentedienst en in de gemeenten moeten worden aangepast aan een situatie van toenemende tekorten op dit gebied. In Duitsland staat *één* theologiestudent op het punt om examen te doen. Hij heeft aangekondigd dat hij een vicariaat in de Broedergemeente wil doen. Daarna zijn er op dit moment geen theologiestudenten meer. In Nederland hebben we één vicaris die tijdens haar studie vicariaat doet en twee studenten die in de bachelorfase zitten. Het Provinciaal Bestuur is van mening dat er nieuwe wegen nodig zijn die naar de functie van predikant leiden. Dit blijkt ook uit het feit dat de meeste geïnteresseerden in een theologische opleiding al een ander beroep hebben en qua leeftijd duidelijk ouder zijn dan de gemiddelde student.

In 2022 waren er binnen de Duitse regio een aantal beroepingen in de **gemeentedienst**. Met de drie nieuw beroepen predikanten met wortels in Nederland en de VS worden de teams vrouwelijker en internationaler. Vanuit hun eerdere professionele functies brengen ze expertise mee op het gebied van onder andere diaconie en scholen. Tegelijkertijd staan ze symbool voor de diversiteit aan individuele wegen naar de functie van predikant. Daar zal de Broeder-Uniteit de komende jaren steeds vaker mee te maken krijgen. De synodezitting 2022 heeft opgeroepen om werkgroepen te vormen met het oog op het dreigende tekort aan jonge mensen voor de functie van predikant. In de twee grote regio's zijn de beide werkgroepen begonnen met hun werk.

In Nederland heeft de werkgroep verder gewerkt aan een profielschets voor de functie van predikant. Deze is besproken met het predikantenberaad en ter besluitvorming voorgelegd aan het Provinciaal Bestuur. De werkgroep heeft de gemeenten opgeroepen om een "roepingszondag" te organiseren, een zondag waarop de roeping om de kerk te dienen centraal moet staan. Hiervoor is onder andere liturgisch materiaal ontwikkeld. Ook is er verder gewerkt aan een wervingscampagne. De "roepingszondag" moet plaatsvinden op (of in de buurt van) 4 februari 2024 en zal, als het goed wordt ontvangen in de gemeenten, in de komende jaren worden herhaald.

Al voor 2022 werkte een Nederlands-Duitse werkgroep aan richtlijnen voor gevallen van verdenking van **seksueel geweld** (grensoverschrijdend gedrag, seksueel misbruik). Omdat de randvoorwaarden in Duitsland en Nederland heel verschillend zijn, werkt een werkgroep onder leiding van mevrouw Silke Hansen van de Protestantse Kerk Berlin-Brandenburg – Schlesische Oberlausitz sinds 2023 aan een **preventieconcept**. Tegelijkertijd bezoekt zuster Katharina Rühle, samen met zuster Jill Vogt een bijscholing op dit gebied. Zij zijn de vertrouwenspersonen uit de groep van predikanten. De leden van de commissie voor gevallen van seksueel misbruik komen twee keer per jaar bij elkaar om zich in het onderwerp te verdiepen. Het doel is dat de Broedergemeente als een veilige ruimte wordt ervaren, doordat alle fulltime- en vrijwillige medewerkers bekend zijn met het onderwerp machtsmisbruik en geseksualiseerd geweld en hoe dit te voorkomen.

In Nederland werken de vertrouwenspersonen zuster Wil Codrington en zuster Christine Welschen onder de titel "Meldpunt Veiligere EBG" aan het aanbieden van trainingen aan gemeenten en werkgebieden. Daarmee wil men het bewustzijn vergroten van machtsstructuren die seksueel misbruik bevorderen. Het doel is ook om de handelingsbekwaamheid in de omgang met specifieke meldingen te vergroten. Beiden worden momenteel ook bijgeschoold over deze onderwerpen. Eind januari vond in de Broedergemeente in Nederland een consultatie plaats van alle personen die bij dit onderwerp betrokken zijn. Met name het protocol voor de omgang met gevallen (van verdenking) werd besproken.

REGIO DUITSLAND

De **300e verjaardag van de oprichting van Herrnhut** was van supra-regionale betekenis. Er werd een heel jaar van festiviteiten georganiseerd die honderden bezoekers trokken. Dit betekende een enorme inspanning van de medewerkers van de gemeente Herrnhut, die tegelijkertijd te maken hadden met de renovatie van de kerkzaal en de aanvraag voor plaatsing op de werelderfgoedlijst. Ook het Uniteitssarchief – onder andere met de internationale conferentie voor archivarissen –, het werk met gasten en het PR-werk van de EBU hebben een bijdrage geleverd. Niet in de laatste plaats organiseerde de jeugd van de EBU met het MoMo-festival een bijzonder hoogtepunt in het jubileumjaar. De jeugdwerkers slaagden erin een groot aantal jongeren en jongvolwassenen te betrekken bij het ontwerp, de inhoud en de organisatie van dit ambitieuze project.

Zoals besloten op de synodezitting 2022 is de **Broedergemeente Zwickau** eind 2022 **opgeheven**. Als gemeentekring Zwickau zullen de broeders en zusters verder worden verzorgd door zuster Kerstin Hartmann uit Ebersdorf. Het besluit van de gemeente in Zwickau om haar zelfstandigheid op te geven was vooral gebaseerd op het feit dat de ouder wordende actieve leden van de gemeente het steeds moeilijker vonden om te voldoen aan de vereisten van de kerkorde voor een zelfstandige gemeente (met oudstenraad, financiële administratie, etc.).

Soortgelijke moeilijkheden werden ook duidelijk in andere gemeenten tijdens de oudstenraads- en synodeverkiezingen 2023. Kleine plaatselijke en regionale gemeenten lijken het meest getroffen. Het lijkt noodzakelijk om verder te denken en te handelen dan de kerngemeente. Of fundamenteel andere gemeentestructuren te ontwikkelen, zoals die worden overwogen in de werkgroep “toekomst” van de Duitse Conferentie.

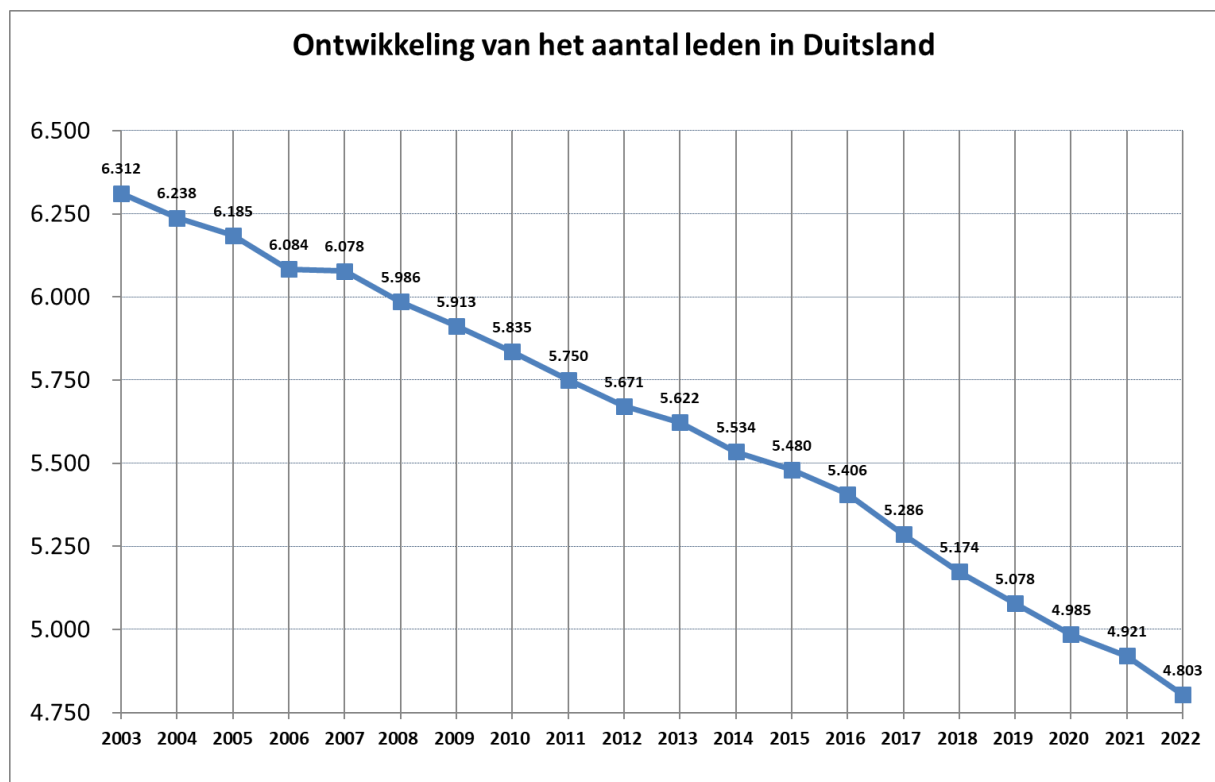
Een andere uitdaging voor gemeenten is dat er nu steeds meer **predikantsplaatsen** zijn die, als de predikant naar een andere gemeente wordt beroepen, door het gebrek aan predikanten voor een bepaalde tijd **niet bezet zijn**.

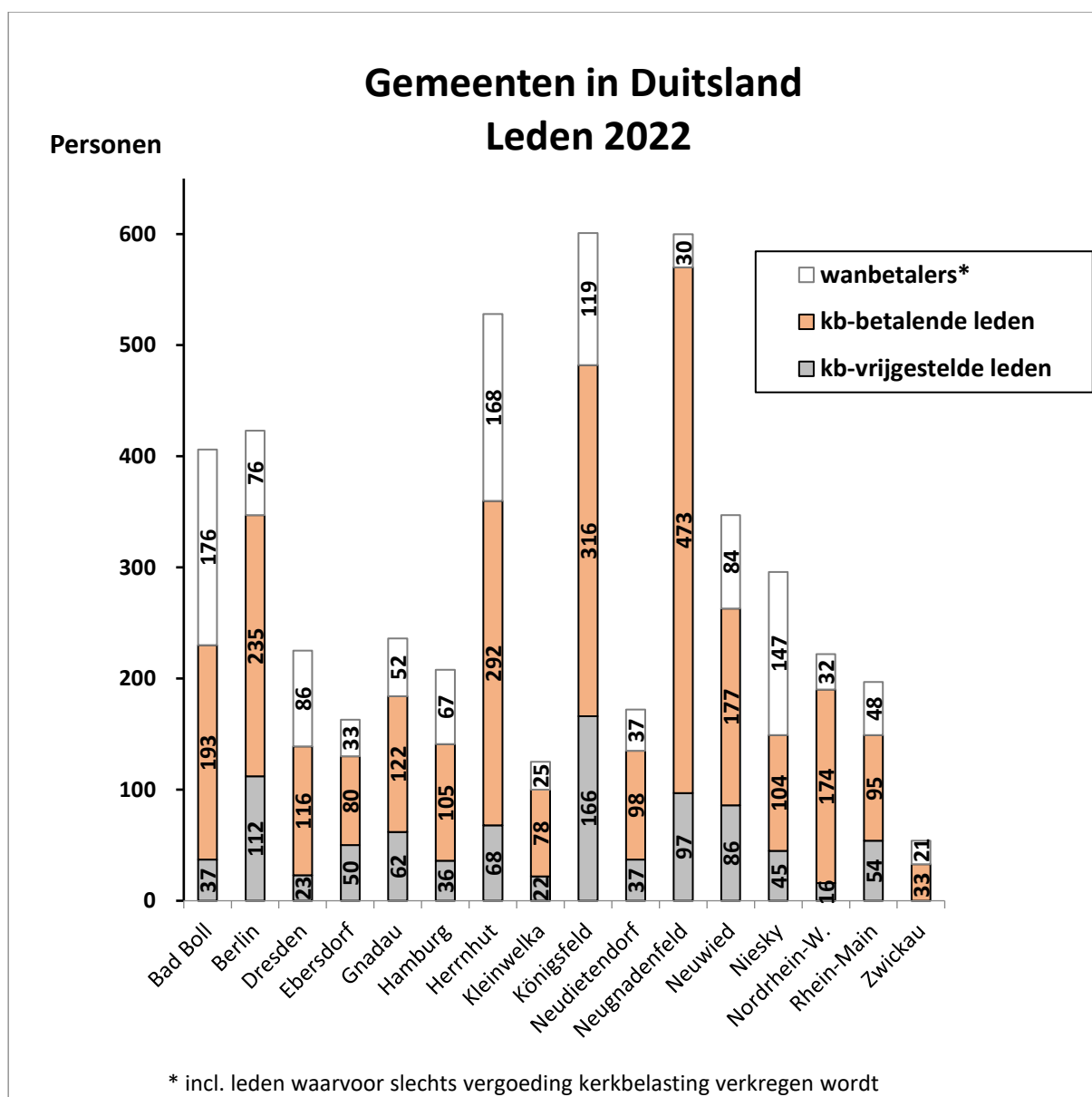
Naar het voorbeeld van regelingen in andere kerken heeft het Provinciaal Bestuur een handreiking aangenomen om gemeenten op zulke momenten oriëntatie te bieden.

De trend zet door dat het aantal leden elk jaar met gemiddeld ongeveer 1% afneemt. In de afgelopen 20 jaar is het aantal leden gedaald van 6.312 (31-12-2003) naar 4.803 (31-12-2022).

Een van de redenen voor de daling is de demografische verandering. Er sterven meer oudere gemeenteleden dan dat er nieuwe leden worden gedoopt. Dit heeft soms ernstige financiële gevolgen voor de gemeenten, omdat oudere leden vaak de trouwste betalers van de kerkelijke bijdrage zijn. Maar er zijn ook elk jaar broeders en zusters die de Broedergemeente verlaten, soms naar aanleiding van een verzoek om kerkelijke bijdrage te betalen. In sommige gemeenten worden leden geschrapt als er lange tijd geen contact is met een lid en er geen kerkelijke bijdrage wordt betaald.

Van de 4.803 leden op 31-12-2022 zijn er 3.892 kb-plichtig. 2.691 leden hebben kerkelijke bijdrage betaald. 1.767 leden hebben een dubbel lidmaatschap.

De synode 2022 heeft nieuwe kb-tabellen vastgesteld. Er zijn flyers met de tabellen gedrukt en naar de gemeenten gestuurd. Er is nog geen valide terugkoppeling geweest of dit heeft geleid tot een verhoging van de kerkelijke bijdragen.

Op de vergadering van de Duitse Conferentie 2022 werd een **proces voor noodzakelijke veranderingen in de Broeder-Uniteit** geïnitieerd, onder begeleiding van een externe deskundige. Aanvankelijk vooral bedoeld als veranderingsproces van structuren, zou dit proces zich ook moeten richten op inhoudelijke kwesties. Het Provinciaal Bestuur heeft hiermee ingestemd en met de heer Reinhard John uit Dresden is een ervaren begeleider gevonden. De werkgroep “toekomst” met een kleine 20 broeders en zusters werkt hier intensief aan. Eerdere werkresultaten, bijvoorbeeld van de toekomstworkshops in 2015 en 2016, en huidige onderzoeken worden meegenomen. Het is duidelijk dat er zo snel mogelijk ook een uitwisseling met de organen in de Nederlandse regio moet plaatsvinden. De situaties in de kleine regio's van onze provincie zijn echter zo verschillend dat eventueel noodzakelijke structurele veranderingen alleen concreet ter plaatse besproken kunnen worden.

REGIO NEDERLAND

Een bijzondere gebeurtenis voor de gemeenten in Nederland was de **inzegening van zuster Rhoïnde Mijns-Doth** tot bisschop van de Broeder-Uniteit in de kerkzaal van de Broedergemeente Zeist. Hoewel deze inzegening natuurlijk een gebeurtenis was voor de hele provincie en ook werd bijgewoond door bisschoppen uit andere provincies, waaronder zuster Sarah Groves en broeder Renold Pansa, ervoeren de Nederlandse gemeenten het ook als “hun feest”. Door de beperkte ruimte in de kerkzaal konden slechts een aantal afgevaardigden van elke gemeente aanwezig zijn. Via de livestream konden echter veel mensen in verschillende landen deelnemen aan deze gebeurtenis.

Een andere bijzondere gebeurtenis voor veel leden in Nederland en de gemeenten waren de excuses van de minister-president van Nederland in december 2022 voor de betrokkenheid van de Nederlandse overheid bij de **slavernij** en het verzoek van de koning om vergeving op 1 juli 2023. Deze dag markeerde ook de start van het door de overheid uitgeroepen herdenkingsjaar. Verschillende gemeenten hadden op weg naar 1 juli 2023 al evenementen georganiseerd over de verwerking van het slavernijverleden. Deze gesprekken, lezingen en excursies worden voortgezet. De werkgroep “Heilzame verwerking van het slavernijverleden voor wit en zwart”, opgericht door de Broedergemeente Amsterdam-Stad en Flevoland, de Lutherse gemeente Amsterdam en andere instellingen, is in het najaar van 2023 omgevormd tot een stichting, die ook in het hele land activiteiten wil uitvoeren en ondersteunen.

Tijdens een vergadering van de Centrale Raad in oktober 2023 werd in het kader van de **oudstenraadsverkiezingen** benoemd dat het in veel gemeenten heel moeilijk is om kandidaten te vinden voor dit bestuursorgaan van de gemeente. Tijdens de bijeenkomst bespraken de afgevaardigden van de gemeenten de mogelijke redenen hiervoor. Demografische veranderingen spelen hierbij een rol. De gemeenten hebben veel oudere leden. Jongere mensen zijn moeilijk over te halen om zich voor de gemeente in te zetten. Met name “jonge gepensioneerden” willen vaak pendelen tussen Suriname en Nederland, zij zijn dan in de wintermaanden in de tropen en kunnen daardoor niet continu deelnemen aan het werk van de oudstenraad. Maar ook de gevolgen van de pandemie, die nog steeds niet overwonnen zijn, spelen een rol. Het actieve deel van de gemeenten is aanzienlijk kleiner geworden. Dit werd ook duidelijk tijdens het onderzoek naar de vernieuwing van de licenties van de liederen voor de gemeenten – de gemiddelde opkomst bij kerkdiensten is in alle gemeenten merkbaar gedaald. De klacht dat het niet lukt om jonge mensen voor de kerk te interesseren of in de kerk te houden wordt al jaren gehoord, maar de situatie wordt steeds bedreigender met betrekking tot de toekomst van de gemeenten. De bezinningsdag van de Centrale Raad in januari 2024 stond daarom in het teken van de intergenerationele dialoog.

Het centrale ledenbestand (Scipio-Online) is nog steeds niet door alle gemeenten opgeschoond. Terwijl de cijfers vooral voor de kleine gemeenten betrouwbaar lijken, is de indruk van het Provinciaal Bestuur dat de grote ledenaantallen voor met name de twee Amsterdamse gemeenten nog ver van de werkelijkheid af staan. Juist vanwege het grote aantal registraties is een structurele opschoning van de database moeilijk. Daarom bieden de bestaande ledencijfers nog steeds geen basis voor een eerlijke verdeling van de verkondigingsbijdragen.

De huidige cijfers (peildatum 01-01-2024) zijn als volgt:

EBG Amsterdam-Stad en Flevoland	4084
EBG Amsterdam Zuid-Oost	1604
EBG Haaglanden e.o.	481
EBG Noord-Holland	505
EBG Rotterdam Centrum	939
EBG Utrecht	311
EBG Zeist	490
Diaspora	166
Totaal	8580

KLEINERE REGIO'S

Broeder Hertzsch reisde meerdere keren per jaar naar **Zwitserland** om gesprekken te voeren met de predikanten en om vergaderingen van de verschillende organen bij te wonen. Eén punt van aandacht was de komende pensioneringen. Helaas is het nog niet gelukt om een opvolger voor zuster Elsbeth Kaiser in Zürich te vinden, omdat een reeds benoemde predikante op korte termijn toch weer afzegde. Broeder Volker Schulz heeft voorlopig de verantwoordelijkheid voor de sociëteit overgenomen. Het werk dat in 2019 is begonnen om een internationaal Moravian Fellowship in Genève op te richten door zuster Winelle Kirton-Roberts heeft zich goed ontwikkeld. Wekelijks worden er goed bezochte kerkdiensten gehouden, die ook online worden uitgezonden, en er zijn talrijke nieuwe contacten gelegd. Regelmatige ontmoetingen met het management van de gemeente Don Camillo hebben de warme band en goede samenwerking verder versterkt. Het werk in het Huis van de Godsdiensten speelt ook een belangrijke rol dankzij toegewijde broeders en zusters. De sociëteit Basel blijft succesvol in het aanspreken van alle generaties. Samen met de Herrnhuter Mission in Zwitserland en Mission 21 wordt de band met broeders en zusters uit de wereldwijde Broeder-Uniteit regelmatig ervaarbaar, bijvoorbeeld met het gevarieerde programma op de zogenaamde Tanzaniazondag.

In september 2022 bezocht broeder Hertzsch samen met zuster en broeder Almut en Theodor Clemens de gemeenten in Göteborg en Stockholm in Zweden. In de zalen van de gemeente in het centrum van **Göteborg** vinden bijna dagelijks evenementen plaats, die ook door veel jongeren worden bezocht. Door de verscheidenheid in het aanbod worden alle leeftijdsgroepen bereikt. Br. Mats Linde heeft samen met andere medewerkers en het betrokken bestuur veel nieuwe gemeente-activiteiten geïnitieerd die een sterke uitstraling hebben.

In **Stockholm** worden nieuwe medewerkers gezocht voor zowel de functie van predikant als ook voor het werk van het bestuur in de stichtingen. Br. Klas Lindberg gaat in 2024 met pensioen.

Het 250-jarig bestaan van de plaats en de Broedergemeente **Christiansfeld** in Denemarken werd op 13 augustus 2023 met talrijke gasten gevierd, waaronder vertegenwoordigers van de Deense koninklijke familie. Broeder Hertzsch nam namens het Provinciaal Bestuur en het HMM-bestuur deel aan de viering.

Op 18 september 2022 werd met grote vreugde de ordening van zuster Dena Fortuzi als eerste predikante van de Broedergemeente in **Albanië** gevierd. De gemeenten hebben een grote uitstraling en bereiken ook veel jonge mensen. In Lezhe is er met een nieuw werkgebied begonnen, voornamelijk met Sinti- en Roma-gezinnen. De Broedergemeente in Albanië vierde haar 30e verjaardag op 17 juni 2023 met veel internationale gasten. De kleuterscholen in Pogradec, Elbasan en Burrel worden ook in de toekomst ondersteund door de Herrnhuter Missionshilfe.

Helaas was er geen afgevaardigde van de **Estse Broedergemeente** in staat om de buitengewone synodevergadering 2023 bij te wonen. Een kort geïllustreerd verslag van de jaarvergadering van de gemeenten op de 10e zomerdag in Urvaste gaf de synodeleden een indruk van het leven van de Estse broeders en zusters. Na 2019 zal in de zomer van 2024 voor de tweede keer een ontmoeting plaatsvinden tussen Duitse en Estse gezinnen.

Helaas was het voor de verantwoordelijke voor deze afdeling de afgelopen jaren niet mogelijk om een bezoek aan Letland te organiseren. Intussen heeft broeder Martin Theile zich bereid verklaard om ook na zijn pensionering de contacten met Letland te onderhouden.

Broeder Gundars Ceipe, wier werk in Letland nog steeds financieel wordt ondersteund, heeft het volgende verslag gestuurd:

De afgelopen jaren zijn in veel opzichten erg moeilijk geweest, maar over het algemeen zijn ze zeer gunstig en succesvol gebleken voor de **Broedergemeente in Letland**. Dit geldt vooral voor de erkenning en het begrip van de Herrnhutters en hun belang in de Letse samenleving.

Deze verandering is het gevolg van verschillende omstandigheden. In 2020 verscheen er een boek over de Broedergemeente, haar theologie en tradities. Dit werd gevolgd door een cyclus van wekelijkse radioprogramma's "Het erfgoed van Herrnhut" op de Letse christelijke radio, die drie jaar liep. Er waren ook uitzendingen op Radio 1 van Letland en andere radiostations, evenals op televisie. In het voorjaar van 2022 openden de president van Letland en de minister van cultuur een tentoonstelling gewijd aan de Herrnhutters in de Letse Nationale Bibliotheek, die in anderhalf jaar tijd door vele duizend mensen werd bezocht.

We hebben op verschillende plaatsen in Letland traditionele bijeenkomsten van de Broedergemeente gehouden en samen met de Letse Evangelische Alliantie hebben we zeven jaar lang conferenties georganiseerd over het thema van de 500e verjaardag van de Reformatie in Letland. Gedurende deze tijd zijn de Moravische activiteiten in Kurzeme geïntensiveerd en zijn er nieuwe impulsen ontstaan in andere delen van Letland, bijvoorbeeld in Jaunlaicene en Jaunpiebalga.

Over het algemeen gaan onze activiteiten gewoon door:

Er worden twee keer per maand bijeenkomsten gehouden in Riga, in de Lutherse Kerk van Misiones en op zolder van de Letse Nationale Bibliotheek. We komen regelmatig samen in het ontmoetingshuis in Ringi, in het ontmoetingshuis in Cimza en in Smiltene. De Christian David School is nog steeds actief. Er wordt oecumenisch gewerkt en er zijn nieuwe leerkrachten en medewerkers bijgekomen. Een vreugdevol evenement was het recente Lantaarnfestival in Riga, een adventslichtfestival voor kinderen en gezinnen. Het vond voor het eerst weer plaats na een onderbreking van enkele jaren. Ons werk werd beïnvloed door de pandemie en door gezondheidsproblemen van actieve medewerkers. Er komen echter weer nieuwe medewerkers bij en het werk voor het Koninkrijk van God kan doorgaan onder de zorg van de Redder en de leiding van de Heilige Geest. Ons Lam heeft overwonnen, laten we Hem volgen!

WERKGEBIEDEN

De samenstelling van het team voor het **supra-regionale jeugdwerk in Duitsland**, bestaande uit drie jeugdwerkers, is sinds de synodezitting 2022 veranderd. Dit geldt ook voor de verantwoordelijkheid binnen het Provinciaal Bestuur. In deze context ontstond de wens om te werken aan een concept voor het jeugdwerk in de Broeder-Uniteit (regio Duitsland). Het begon met de jeugdwerkers, samen met de PB-verantwoordelijke voor het jeugdwerk. Naarmate het proces vorderde, werd de deelname van jongeren aan het proces aanzienlijk verbreed. In januari 2024 namen vijf jonge vrijwilligers deel aan een meerdaagse workshop onder leiding van kinder- en jeugdwerker Sven Scheffels uit Neugnadenfeld.

Het **jeugdwerk van de Broedergemeente in Nederland** wordt georganiseerd door de twee jeugdwerkers samen met de Landelijke Jeugdraad (LJR). Deze is nog steeds erg klein. De LJR bestaat uit vier jongeren, die echter wel zeer actief zijn. Enige tijd geleden hebben ze een format ontwikkeld voor kerkdiensten voor jongeren (Praise and Worship Night). Het laatste evenement eind november in Amsterdam werd bijgewoond door ongeveer 30 jongeren. Andere evenementen zijn de Movie Night en de Back-to-school Barbecue. Er is een loopbaanoriëntatiedag voor jongeren gepland. De LJR maakt ook van de gelegenheid gebruik om deel te nemen aan landelijke activiteiten zoals het Zeister Zendingsfeest en de Centrale Raad om daar het jongerenwerk te presenteren. De twee jeugdwerkers blijven verantwoordelijk voor de organisatie van de twee kampen in mei (één voor jongeren van 12-16 jaar, het andere kamp voor kinderen vanaf 4 jaar). Vorig jaar was er voor het eerst een fondsenwervingsactie in de gemeenten om de kosten van deze kampen betaalbaar te houden voor gezinnen.

Sinds 2021 is zuster Anne Schulze (Bad Boll) verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het **werk met gezinnen** in het Duitstalige gebied. Met 0,25 FTE organiseert ze activiteiten voor gezinnen. Het begin was niet gemakkelijk, onder andere omdat de verschillende ideeën voor online evenementen voor gezinnen maar een klein aantal mensen bereikten. Omdat dit ook geldt voor de nieuw bedachte gezinskampen wordt er overwogen om de kring van genodigden uit te breiden tot buiten de gemeenten van de Broeder-Uniteit. Als reactie op de hogere kosten voor groepsaccommodaties wordt er een subsidie voor kinderen aangeboden. Daardoor betalen gezinnen een lagere bijdrage aan de deelnemerskosten. Het tekort dat hierdoor ontstaat wordt gedragen door de EBU. Er moet nog geëvalueerd worden of deze subsidie meer gezinnen met een kleiner budget zal aanmoedigen om zich in te schrijven voor gezinskampen. Een actieve adviesgroep adviseert en ondersteunt zuster Schulze in haar werk, dat nog steeds in ontwikkeling is.

Het **zusterwerk** wordt gekenmerkt door regelmatige regionale en supra-regionale bijeenkomsten. In 2022 vond de 13e Europese zusterbijeenkomst plaats in Woltersdorf bij Berlijn, geleid door een internationaal team van zusters, waarbij zuster Susanne Gärtner het grootste deel van het organisatorische werk op zich nam.

De samenstelling van het team van zustervertegenwoordigers voor Duitsland is in maart 2023 veranderd. De zusters Johanna Albrecht (Oost), Margit Lessing (Zuidwest) en Renate Majewski (Noord) onderhouden contact met de zusters door middel van brieven en incidentele online-bijeenkomsten. De tweejaarlijkse supra-regionale zusterontmoetingen – dit houdt een zusterworkshop en zusterseminar in – werden na de coronapauze weer door het gebruikelijke aantal zusters bezocht.

In Nederland zijn de zusterkringen o.a. een steunpilaar van de kerkelijke fondsenwerving, bijvoorbeeld door de verkoop van eten na de dienst op zondag. Een van de supra-regionale bijeenkomsten die na de coronapauze weer veel deelnemers trok, is de Candlelight Service op 1 Advent. Ten tijde van de synodezitting bereiden de zusterkringen zich voor op hun jubileumviering in oktober 2024.

De Centrale Broederraad EBGN, de overkoepelende organisatie van de **Broedergroepen** in de Broedergemeenten in Nederland, is nog steeds op zoek naar een voorzitter. Veel van de lokale broedergroepen leveren een belangrijke bijdrage aan het leven van hun gemeenten. Het demografische proces van een vergrijzende kerk is echter ook hier duidelijk voelbaar.

Kerkmuziek heeft een hoge prioriteit in de Broedergemeente. Toch is er in veel gemeenten geen wekelijkse zangdienst meer, bestaan de zangkoren in sommige plaatsen voor het merendeel uit leden op leeftijd en kunnen liturgische bijzonderheden zoals het begeleiden van begrafenissen door het blazerskoor niet meer worden gehandhaafd.

De traditie van centrale **koorontmoetingen** is nog niet hervat. Als vervanging vonden zowel in Nederland als in Herrnhut in 2023 verschillende bijeenkomsten van verschillende koren plaats. Het enthousiasme was zo groot dat dergelijke bijeenkomsten ook in 2024 zullen plaatsvinden. Een ander hoogtepunt van het koorwerk in Nederland was de inzegening van zuster Rhoïnde Mijns-Doth, waaraan naast de koren uit de gemeenten Utrecht en Zeist ook zangers van andere koren deelnamen.

In Herrnhut vond 2023 een groot kerstoratorium-project plaats, onder leiding van cantor Christiane Rönsch, waaraan naast een groot aantal zangers uit Herrnhut en omgeving ook zusters en broeders uit naburige Broedergemeenten deelnamen. Het kamp "zingen en wandelen" in Herrnhut en het mannenkoorweekend in Herrnhag blijven een stabiel onderdeel van de supra-regionale activiteiten op het gebied van kerkmuziek.

Helaas is een gospelproject dat gepland stond voor de Kerkendag in Neurenberg niet doorgegaan. Broeder Niels Fischer is echter van plan om de gospelworkshops te hervatten als een regio-overschrijdende muzikale activiteit voor de jeugd.

Het idee om opnames van de koraalzettingen uit het Duitse gezangboek van de Broedergemeente beschikbaar te maken voor samenkomsten zonder organisten is nog niet gerealiseerd. Broeder Fischer is bezig om muziek uit verschillende gezangboeken, waaronder Aria Singi, nieuw te zetten en aan te passen aan de zanggewoonten van vandaag de dag. Een andere tijdrovende bezigheid van broeder Fischer is het maken van statistieken van alle verzen die de afgelopen twee jaar in meer dan 2000 preekdiensten en op feestdagen in de afzonderlijke gemeenten gezongen zijn. De resultaten zouden onder andere informatie kunnen geven over de vraag of de uitgave van een nieuw Nederlands gezangboek van de Broedergemeente nuttig zou zijn voor de gemeenten.

Het werk met **blazerskoren** onder de muzikale leiding van broeder Jens Bauer en de theologische verantwoordelijke broeder Michael Salewski heeft de afgelopen jaren verschillende hoogtenpunten gekend. In 2023 vond de 38e Blazersontmoeting in Berlijn plaats. Eveneens in 2023 namen koperblazers uit onze provincie deel aan het internationale Brass Band Festival South Africa. Deze supra-regionale bijeenkomsten, maar ook de indrukwekkende reeks concerten in het jubileumjaar van het blazerskoor uit Neuwied en optredens van Moravian Brass, laten zien hoe belangrijk de blazerskoren zijn als intergenerationele inzet voor onze kerk.

De synodezitting 2022 vond plaats in de eerste weken van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne. Gevluchte vrouwen die tijdelijk onderdak hadden gevonden in het gastenverblijf KOMENSKÝ gaven een indrukwekkend verslag van hun ervaringen aan de synodeleden. Er was een grote bereidheid om **vluchtelingen** in Midden-Europa op te nemen. Tegelijkertijd kwamen vluchtelingen uit andere oorlogs- en burgeroorlogslanden – waaronder Afghanistan en Syrië – onder druk te staan. Uitzettingsbevelen naar onmenselijke situaties nemen toe. De verantwoordelijke voor migratie en vluchtelingen in de Broedergemeente (Duitse regio), broeder Stephan Theo Reichel, is vooral actief in Beieren, maar heeft ook verschillende gemeenten van de Broeder-Uniteit geadviseerd en ondersteund die kerkasiel hebben verleend.

De **intersynodale werkgroep voor het conciliair proces** heeft in de afgelopen periode het format “online-oase” gelanceerd. Het biedt broeders en zusters die actief zijn voor gerechtigheid, vrede en heilheid van de schepping de mogelijkheid om tussen de jaarconferenties door van gedachten te wisselen over actuele kwesties en elkaar te versterken. In 2023 hield de conferentie zich bezig met een nieuw theologisch concept voor de inzet voor de schepping onder de titel “Paradising”. Tegelijkertijd was het de bedoeling om manieren te vinden om de checklists voor duurzaam handelen in gemeenten en instellingen, die door de synode van 2018 zijn aanbevolen en inmiddels zijn herzien, zichtbaarder en aantrekkelijker te maken in onze gemeenten en beheersorganen.

Om de besluiten 11 en 12 van de synode 2022 op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid uit te voeren, werd een supra-regionale werkgroep **klimaatbescherming** opgericht. Op voorstel van de werkgroep heeft het Provinciaal Bestuur, met goedkeuring van de intersynodale financiële commissie, besloten tot financieringsprogramma's voor de gemeenten, volgens welke 75% van de kosten voor energieadvies en potentiëleanalyse voor zonnepanelen en ook 75% van de kosten voor uitvoeringsmaatregelen voor energie-efficiënte renovatie en voor de installatie van zonnepanelen worden gesubsidieerd. Gemeenten in Duitsland, Nederland en Zwitserland komen in aanmerking voor maximaal € 5.000 voor de analyse en € 50.000 voor de maatregelen. Ook eigen gebouwen van de Evangelische Broedergemeente kunnen worden gesubsidieerd. De financiering komt uit het Toekomstfonds. Op het moment dat dit verslag wordt opgesteld zijn drie gemeenten in de implementatiefase voor zonnepanelen. Om het onderwerp klimaatbescherming breder in het bewustzijn van de gemeenten te verankeren, is de gemeenten gevraagd contactpersonen aan te wijzen. Er hebben al verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden tussen de contactpersonen voor de Duitse en de Nederlandse gemeenten, waarbij waardevolle suggesties werden uitgewisseld. Op dit moment wordt het onderwerp participatiemogelijkheden voor leden besproken. Werknemers in de beheersorganen en gemeenten in Duitsland kunnen gebruik maken van het zogenaamde “JobRad” (fiets van het werk) en vanaf 2024 van het “Deutschlandticket” (treinticket voor heel Duitsland, een maandelijks opzegbaar abonnement). De hoop is dat zoveel mogelijk werknemers milieuvriendelijke transportmiddelen gaan gebruiken. In 2023 waren er 15 vluchten van de Evangelische Broeder-Uniteit en 16 vluchten van HMM. In 2022 waren er respectievelijk slechts 2 en 11 vluchten. De Evangelische Broeder-Uniteit betaalde € 374,21 als compensatie aan het boomkwekerijproject van de Light of Hope School in Dzaleka Camp in Malawi.

UNITEIT EN ZENDING

Sinds de Uniteitssynode van 2016 is er meer nadruk gelegd op het onderhouden van **goede contacten met de andere provincies van de Broeder-Uniteit**. Het is duidelijk geworden hoe belangrijk het is om vertrouwen op te bouwen door persoonlijke ontmoetingen, zodat de dialoog in de organen van de wereldwijde Uniteit in een goede sfeer kan plaatsvinden, zelfs over controversiële onderwerpen. Het feit dat de verantwoordelijke van afdeling II ook vertegenwoordigd is in het bestuur van Herrnhuter Missionshilfe heeft zijn waarde bewezen, omdat er nauwe relaties zijn met de kerkleidingen in de provincies waar projecten worden ondersteund door HMM.

Na de onderbreking door de coronapandemie zijn er de afgelopen twee jaar weer talloze reizen ondernomen, vooral in de maanden voorafgaand aan de Uniteitssynode, die in september 2023 plaatsvond in Kaapstad, Zuid-Afrika. Gasten uit vele Uniteitsprovincies bezochten Herrnhut en andere gemeenten tijdens een vergadering van het Unity Board, die in mei 2022 in Liberec, Tsjechië plaatsvond. Ook waren er ontmoetingen tijdens de evenementen ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van Herrnhut. Ongeveer twintig leden van de Broedergemeente uit verschillende provincies ontmoetten elkaar in Karlsruhe tijdens de plenaire vergadering van de Wereldraad van Kerken en vierden samen een dienst in Königsfeld. Tijdens een reis in januari 2023 bezocht broeder Hertzsch talrijke broeders en zusters in drie provincies van de Broedergemeente in Tanzania. In maart accepteerde broeder Hertzsch een uitnodiging voor een ontmoeting met vertegenwoordigers van de Tsjechische Uniteitsprovincie in Liberec. In mei 2023 namen broeder Welschen en broeder Hertzsch deel aan het overleg met de Surinaamse kerkleiding en vertegenwoordigers van het ZZg in Paramaribo. De jaarlijkse bijeenkomst van de Herrnhuter Missionshilfe in juli 2023 werd bijgewoond door de voorzitters van de kerkleiding van de Tanzaniaanse provincies Zuid, Zuidwest en Oost. Naast de reguliere vergaderingen van wereldwijde Uniteitsorganen, zoals een vergadering van het Unity Mission Development Board in Mt. Morris, Wisconsin (Noordprovincie Noord-Amerika), was broeder Hertzsch ook lid van de stuurgroep voor de oprichting van een Moravian Unity Cultural Heritage Foundation (Stichting voor het Cultureel Erfgoed van de Uniteit). Direct na de Uniteitssynode was de kerkleiding van de Britse Uniteitsprovincie te gast in Herrnhut, waar ook een ontmoeting plaatsvond met broeders en zusters uit de Tsjechische zendingsprovincie.

De goede werkrelaties tussen de **zendingsorganisaties** van de Broedergemeente werden verder onderhouden. Vergaderingen van de zendingsraad van de Broedergemeente vonden online en in het kader van de vergadering van het Unity Mission Development Board plaats. De nauwe samenwerking in projecten en ontmoetingsprogramma's leidt tot goede afstemming, wederzijdse ondersteuning en veel synergie-effecten. De integratie van de Broedergemeente in het werk van de overkoepelende organisatie van protestantse zendingsorganisaties in Duitsland (EMW) en de Evangelische Mission in Solidarität (EMS), de Württembergische Arbeitsgemeinschaft für Weltmission (WAW) en andere organisaties voor oecumene en zending is waardevol voor het werk van HMH en voor de Broeder-Uniteit. Broeder Hertzsch werd herkozen in het bestuur van EMW en de zendingsraad van EMS.

De betrekkingen met het managementteam van de Uniteitsinstelling **Star Mountain** op de Westelijke Jordaanoever werden continu onderhouden, vooral door regelmatige ontmoetingen via videoconferentie. De directeur van Star Mountain, Ranya Karam, nam deel aan de Uniteitsynode in Zuid-Afrika. Sinds de afschuwelijke aanval van Hamas op Israël op 7 oktober 2023 en het voortdurende geweld in Gaza, is het werk op Star Mountain ook ernstig belemmerd, maar het kon na een korte onderbreking worden voortgezet. Gezien het grote leed en de angst voor de toekomst is Star Mountain voor veel mensen een teken van hoop en vrede. Het Provinciaal Bestuur stelde verschillende verklaringen op over de situatie in het Midden-Oosten en werd geconfronteerd met talrijke vragen over de inzet van de Broedergemeente in Palestina. Het Provinciaal Bestuur ziet haar bijzondere verbondenheid met het Joodse volk niet in strijd met haar verantwoordelijkheid voor Star Mountain en haar zorg voor de mensen die onvoorstelbaar lijden in de Palestijnse gebieden. Helaas konden geplande reizen naar de regio niet doorgaan. Dit gold ook voor een reis van leerlingen van de Zinzendorfschulen naar Israël en Palestina, die gepland stond voor februari 2024. In plaats daarvan werden er voor de drie scholen in Duitsland gezamenlijke themadagen georganiseerd.

Van 4 tot 10 september 2023 vond de **Uniteitssynode** plaats in Kaapstad, Zuid-Afrika, onder het motto "Many Cultures, One Witness" (Vele culturen, één getuigenis). Naast broeder Hertzsch namen de door de synode gekozen afgevaardigden, zuster Damaris Enkelmann en zuster Lilian Stuger-Kembel, deel vanuit de Europees Continentale Provincie. De bijeenkomst vond plaats in een goede sfeer. Het was duidelijk dat de eenheid van de kerk een grote wens was van alle afgevaardigden. Verschillende meningen, culturele invloeden en verschillende theologische inzichten werden niet in de eerste plaats gezien als een bedreiging, maar als een verrijking van de diversiteit. Zelfs als er meningsverschillen waren, was het mogelijk om op een objectieve en respectvolle manier tot goede resultaten te komen. De synode had ook een bijzondere kwaliteit omdat, naast de noodzakelijke besluiten, actuele onderwerpen zoals de kritische verwerking van de zendingsgeschiedenis, verzoeningsinitiatieven en praktische klimaatbescherming constructief werden besproken en gemeenschappelijke standpunten werden geformuleerd. Het voorstel van de Europees Continentale Provincie om de kerkorde te herzien op termen die racistisch, discriminerend of om andere redenen niet meer actueel zijn, werd aangenomen. Een werkgroep zal belast worden met deze herziening voor de volgende Uniteitssynode in 2030. Formuleringen die de term "ras" in de kerkorde vervangen, werden al tijdens de Uniteitssynode door een commissie ontwikkeld en door een grote meerderheid aangenomen.

De laatste jaren waren belangrijk voor het **Uniteitsarchief**, met name met oog op zijn status als instelling van de wereldwijde Broeder-Uniteit. De nieuwsbrieven over het archiefbestand met betrekking tot de afzonderlijke provincies van de Uniteit, waarmee in 2017 is begonnen en die op de website kunnen worden gelezen, toont het belang van het Uniteitsarchief voor de Uniteit als geheel. De "Unity Conference of Archivists 2022" (Uniteitsconferentie van de archivariissen), die plaatsvond van 10-17 oktober 2022, beoogde ook om archivariissen uit de Uniteitsprovincies met elkaar in contact te brengen. De gezamenlijke verklaring leidde tot het besluit op de Uniteitssynode van 2023 om een archiefcommissie in te stellen om de archieven van de wereldwijde Uniteit met elkaar te verbinden en de samenwerking verder te ontwikkelen. Anders dan in 2016 werd er bij het opstellen van de begroting op de Uniteitssynode niet bezuinigd op de middelen voor het Uniteitsarchief.

Een tweede onderwerp in het Uniteitsarchief betreft de digitalisering. Dit was ook een verzoek van onder andere de Uniteitssynode 2016. Het archief is hier nu technisch goed voor uitgerust, maar de personele bezetting is nog onvoldoende. Op basis van relevante ervaring is besloten om archiefmateriaal niet aan derden door te geven voor digitalisering.

OECUMENE

Sinds 1 juli 2022 is broeder Johannes Welschen plaatsvervangend voorzitter van de **Raad van Kerken Nederland**. Zijn plaats in de plenaire Raad is overgenomen door zuster Sandra Oosterwolde. Zijn plaats in de Beraadgroep Geloof en Kerkelijke Gemeenschap werd ingenomen door br. Stefan Bernhard, die plaatsvervanger blijft in de plenaire Raad. De Broedergemeente was in het bijzonder betrokken bij de activiteiten ter gelegenheid van de 150e verjaardag van de daadwerkelijke afschaffing van de slavernij. Deze omvatten een herdenkingsdienst in de met symboliek beladen Nieuwe Kerk in Amsterdam, een internationaal symposium met deelname van Surinaamse onderzoekers en wetenschappers uit het Caribische deel van het Koninkrijk der Nederlanden (Curaçao, Aruba en andere eilanden), evenals een publicatie waarin onder andere zuster Winelle Kirton-Roberts met een artikel is vertegenwoordigd.

Zuster Rhoïnde Mijns-Doth blijft voorzitter van de Stichting **SKIN (Samen Kerk in Nederland)**, een organisatie van en voor migrantenkerken en internationale kerken. Mede dankzij het voortdurende lobbyen van SKIN worden deze kerken nu steeds meer waargenomen in oecumenische discussies. SKIN is partnerorganisatie van de Raad van Kerken Nederland en neemt deel aan de plenaire vergaderingen van het Contact in Overheidszaken.

De Broeder-Uniteit blijft vertegenwoordigd door zuster Jill Vogt in de **Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen Deutschland (ACK)** (Werkgroep van Christelijke Kerken in Duitsland). Zuster Vogt nam ook deel aan de viering van het 40-jarig bestaan van de ACK en de daaropvolgende algemene vergadering. De centrale Dag van de Schepping, geïnitieerd door de ACK en georganiseerd in Saksen samen met het bisdom en de Evangelische Landeskirche, werd op 1 september 2023 in Herrnhut gevierd. De organisatie was voornamelijk in handen van de EBU, de Broedergemeente in Herrnhut en het Protestantse kerkdistrict, met brede oecumenische deelname.

In de **Vereinigung Evangelischer Freikirchen (VEF)** (Vereniging van Protestantse Vrije Kerken), waarin de Broeder-Uniteit een gaststatus heeft, wordt ze vertegenwoordigd door zuster Elke Hasting, die broeder Theodor Clemens opvolgde. Net als in het Wereldgebedsdag-Comité werd de eerste vergadering in november 2023 gekenmerkt door intensieve gesprekken over de door de terreur van Hamas uitgelokte oorlog in Palestina en Israël.

Op de **EKD-Kirchenkonferenzen** (bijeenkomsten met vertegenwoordigers van de Protestantse kerken in Duitsland) waren er in de verslagperiode aanzienlijk meer controversiële discussies dan voorheen vanwege de actuele brandende kwesties. Dit kwam in eerste instantie door de kwestie van wapenleveranties aan Oekraïne, de uitnodiging van een klimaatactivist en de snelheidslimiet voor dienstreizen waartoe de synode besloot. Daarnaast stond op elke vergadering het onderwerp geseksualiseerd geweld op de agenda, inclusief het medezeggenschapsforum dat medio 2022 is opgezet en het grote rapport dat in januari 2024 zal worden gepubliceerd. Al deze onderwerpen zijn ook belangrijk voor de Broeder-Uniteit – en we hebben er baat bij dat we via ons gastlidmaatschap op de hoogte zijn van de huidige stand van de discussies.

Nadat de **bijeenkomst** van kerkleiders van de **Evangelische Methodistische Kirche (EmK)** en de **Evangelische Broeder-Uniteit** alleen in verkorte vorm als online bijeenkomst kon plaatsvinden, kwamen de broeders en zusters in 2023 weer persoonlijk bijeen in het ontmoetings- en opleidingscentrum Schwarzenhof (bij Rudolstadt / Thüringen). De twee kerken hadden zich dit keer geen theologisch thema opgelegd. Het doel was eerder om elkaar te informeren en te bevragen over processen die op dit moment plaatsvinden in de twee kerken. De verwerking van het slavernijverleden in de Broedergemeente speelde net zo goed een rol als het proces van omgaan met de verschillende opvattingen over menselijke seksualiteit in de EmK. De pijnlijke aspecten van beide processen werden ook gedeeld. Ook is er gesproken over vernieuwing en toekomstprocessen van beide kerken. In 2025 willen beide kerken elkaar opnieuw uitnodigen voor een soortgelijk overleg. Centraal in de relatie staat de vertrouwensvolle samenwerking en wederzijdse waarneming van beide kerken. Doordat broeder Ingo Gutsche van de Haltestelle Cottbus ook mede werkzaam is voor de EmK gemeente aldaar, is er ook een verbinding op personeelsgebied. Op andere plaatsen is er wederzijdse ondersteuning voor individuele projecten.

DAGTEKSTEN

De wissel in de redactie van de **dagteksten** van broeder Erdmann Becker naar broeder Friedemann Hasting had een vacature van één jaar tot gevolg in dit belangrijke ambt. Broeder Becker was zo vriendelijk om de twaalf vrijwilligers die betrokken waren bij het redigeren van de editie 2024 te begeleiden. Dit betekende een aanzienlijke logistieke inspanning.

De dagteksten-app werd verder ontwikkeld. Onder andere werden de dagelijkse korte impulsen “Ochtendgroet” eraan toegevoegd. Veel app-gebruikers juichen dit toe, maar er zijn ook anderen die de voorkeur geven aan de dagteksten-app zonder duiding. Tijdens de twee jaarlijkse bijeenkomsten met de uitgevers van de dagteksten wordt ook gesproken over de verdere ontwikkeling van de uitgaven, waaronder de app. Langzaam maar gestaag neemt het aantal gebruikers van de dagteksten-app toe, terwijl de verkoop van de boekedities van de dagteksten elk jaar met een paar procentpunten daalt. Een uitzondering vormen de dagteksten voor jongeren, die ondanks een stijging van de oplage zelfs meerdere keren zijn uitverkocht. We zijn dan ook blij dat de redactiewisseling voor de dagteksten voor jongeren van mevrouw Elisabeth Heckmeier naar mevrouw Friederike Schulte goed heeft uitgepakt. We zijn er nog niet in geslaagd om meer jonge zusters en broeders uit de Broeder-Uniteit aan te trekken voor de redactie. Een ander belangrijk gebied van het werk rond de dagteksten is de begeleiding van vertalers en uitgevers van anderstalige uitgaven door Dr. Christine Moritz uit Bad Boll. De verkoop en verzending van deze uitgaven gebeurt vanuit Herrnhut. Tot slot heeft zuster Veronika Ullmann na het einde van haar tijd als interim-predikante in de Broedergemeente in Berlijn in september 2022 de communicatie met de lezers van de dagteksten op zich genomen, een soms lastige maar vaak ook pastorale taak. Ook het corrigeren van de dagteksten wordt door haar gedaan.

De Nederlandse editie van de **dagteksten** wordt uitgegeven door de Evangelische Broeder-Uniteit in de uitgeverij Jongbloed Media. Het Nederlandse manuscript wordt voorbereid door zuster Sandra Oosterwolde als redacteur, samen met een redactieteam dat met name de derde teksten selecteert. De laatste jaren omvat deze groep meer vrouwen en meer medewerkers uit de Nederlands-Surinaamse gemeenschap. Helaas loopt de verkoop ook in Nederland verder terug. Een reclamecampagne van de uitgever is ondanks verschillende gesprekken nog niet van de grond gekomen.

PUBLIC RELATIONS EN FUNDRAISING

Er vond ook een personeelwisseling plaats op het gebied van **Public Relations** (Duitsland). In deze context verschoof de verantwoordelijkheid in het Provinciaal Bestuur van afdeling II naar afdeling IV. Broeder Erdmann Carstens, die meer dan tien jaar de functie van PR-verantwoordelijke had bekleed, kon zijn taken overdragen aan twee opvolgers in een gedeelde functie: broeder Christian Flöter (75 %) en broeder Andreas Herrmann (25 %). Dit betekent dat het nu voor het eerst mogelijk is om op PR-gebied vervanging te organiseren. Een van de eerste uitdagingen voor het nieuwe team is de lang geplande omschakeling van de Herrnhuter Bote van een abonnementstijdschrift dat zes keer per jaar verschijnt naar een driemaandelijks ledenblad. De hoop is dat dit zal leiden tot een grotere identificatie met de Broedergemeente.

Over het algemeen zijn de resultaten van de **afdeling fundraising** aangenaam stabiel. Tijdens de coronaperiode was er zelfs een aanzienlijke toename in giften. De vrees dat de giften aanzienlijk zouden dalen door prijsstijgingen, inflatie en de oorlog in Oekraïne is nog niet bewaarheid.

Het niveau van 2019 werd ook na de speciale effecten van de coronatijd weer bereikt. Desondanks is het noodzakelijk om het werk van de afdeling giften voortdurend verder te ontwikkelen. Met name op het gebied van fondsenwerving voor grote giften zijn er stappen ondernomen om buiten de bestaande kring van vaste donateurs nieuwe mensen te werven die het werk van de Broedergemeente willen ondersteunen.

In 2022 ontving de **Graaf-Zinzendorf-Stichting** uit een nalatenschap een aanzienlijk geldbedrag en onroerend goed, dat werd verkocht. Dit versterkte de financiële basis van de stichting aanzienlijk. De helft van de nalatenschap was geormerkt voor het werk van de dagteksten van de Evangelische Broeder-Uniteit en werd dienovereenkomstig uitgekeerd. Met deze extra middelen kan onder andere de communicatie met de lezers van dagteksten de komende jaren worden uitgebreid. Daarnaast zal de Graaf-Zinzendorf-Stichting ieder jaar van 2022 tot en met 2024 tussen de € 15.000 en € 20.000 aan subsidies uitkeren voor projecten vanuit de gemeenten, het Uniteitsarchief en de HMH.

Het **PR-werk in Nederland** is nog steeds onderbemand. Het wordt uitgevoerd in samenwerking met de afdeling in Herrnhut. In Nederland is er een Facebookkanaal, een website en het digitaal gepubliceerde EBG Nieuws. Helaas kon deze newsletter in 2023 maar drie keer verschijnen vanwege onderbezetting. Een vernieuwing van de website wordt momenteel overwogen.

DIACONIE EN SCHOLEN

Diaconie en kerk horen bij elkaar. Dit is telkens weer zichtbaar, bijvoorbeeld bij het jaarlijkse feest van de diaconie in Herrnhut of wanneer de eetzaal van het Maria Heidehuis in Gnadau tijdens de winter als kerkzaal wordt gebruikt, wanneer vrijwilligers in Königsfeld bewoners van het verzorgingshuis Christoph Blumhardthaus naar de kerkzaal brengen of tijdens gezamenlijke activiteiten met de kleuterscholen in de verschillende gemeenten, ook al zijn voor de meeste kleuterscholen inmiddels andere instanties verantwoordelijk. Aangezien de meeste diaconale instellingen al jaren deel uitmaken van de twee onafhankelijke stichtingen, de Diakonissenanstalt EMMAUS in Niesky en de Herrnhuter Diakonie, zullen zij hun eigen verslagen voorleggen aan de synode. Het Provinciaal Bestuur blijft als toezichthouder van de stichting werkzaam in de besturen van beide stichtingen. In de verslagperiode zijn de gevolgen van de pandemie, de energiecrisis en de personele situatie veelvuldig besproken in de besturen. Het bestuur van de Herrnhuter Diakonie hield zich daarnaast bezig met de wisseling van de functie van theologisch directeur van broeder Volker Krolzik naar broeder David Heuckeroth. Broeder Heuckeroth vertegenwoordigt de Broeder-Uniteit in de “Konferenz evangelischer Kirchen für Diakonie und Entwicklung” (Conferentie van Protestantse Kerken voor Diaconie en Ontwikkeling), terwijl zuster Sonja Rönsch lid is van verschillende, vooral regionale diaconale commissies.

Onder de directe verantwoordelijkheid van de Evangelische Broeder-Uniteit valt het gastenverblijf KOMENSKÝ in Herrnhut en de scholen in Königsfeld en Tossens. De volgende tabel geeft een globaal overzicht van de belangrijkste personeels- en financiële gegevens:

Onzelfstandige instellingen en scholen	Balanstotaal		Totale opbrengst		Jaarresultaat		Balanstotaal		Subsidie EBU Inbegrepen in het jaarresultaat	
	31-12-2022 D€	31-12-2021 D€	2022 D€	2021 D€	2022 D€	2021 D€	2022 D€	2021 D€	2022 D€	2021 D€
KOMENSKÝ Herrnhut	1.268	1.337	942	624	69	-67	113	-22	90	89
Zinzendorfschulen Königsfeld	9.052	9.255	12.270	11.595	540	258	0	0	238	188
Zinzendorfschule Tossens	954	1.011	2.900	3.097	-113	-183	-92	-113	297	217

Onzelfstandige instellingen en scholen	Medewerkers		Aantal plaatsen	Bezetting 2023	Leiding
	31-12-2023 aantal werknemers	Gemiddelde volle krachten			
KOMENSKÝ Herrnhut	17 vaste medewerkers 5 oproepkrachten	10,75	87 bedden	43 %	Thomas Przyluski
Zinzendorfschulen Königsfeld	177	124	945 school 55 internaat	---	per 01-02-2022 Erdmuthe Terno Tobias Banholzer 06-05-2021 – 31-01-2022 Helmut Hertnagel (waarnemend) Tobias Banholzer
Zinzendorfschule Tossens	42	28,3	289 leerlingen	---	per 01-08-2023: Bernd Maibaum Dennis Kittel Dr. Thomas Sie- mon 01-09-2022- 31-07-2023: Melanie Rummel Jens Schüßler Ilona Seebeck Dr. Thomas Sie- mon 01-02-2022- 31-08-2022 Manuela Heuthaler

Het aantal overnachtingen in het gastenverblijf en conferentieoord KOMENSKÝ is sinds het einde van de coronapandemie weer stabiel. De laatste fase van het vergaande verbod om gasten te huisvesten en van maaltijden te voorzien (*Beherbergungs- und Bewirtungsverbot*) duurde tot 3 maart 2022, waarna een soort inhaaleffect optrad. De bezettingsgraad in 2022 was 11.718 overnachtingen (personen) en 7.064 kamernachten, wat overeenkomt met een bezettingsgraad per kamer van 46%. Dit was een stijging van 165% ten opzichte van 2021. Inbegrepen is de opvang van 56 Oekraïense vluchtelingen in maart 2022 met 518 overnachtingen. Daarnaast vonden er 217 dagevenementen plaats met 4.752 daggasten. In 2023 daalde het aantal overnachtingen naar 10.096 en was de kamerbezetting 43%. Daarentegen steeg het aantal dagevenementen naar 267 met 6.512 daggasten.

Overzicht van de ontwikkeling van de bezettingscijfers:

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023
Overnachtingen Totaal aantal	10.978	5.995	6.210	11.718	10.096
Overnachtingen Kamer			4.277	7.064	6.523
Kamerbezetting	41,67 %	23,21 %	27,90 %	46,08 %	42,55 %
Daggasten	6.147	3.511	2.685	4.752	6.512
Dagevenementen	203	116	142	217	267
Medewerkers (+ oproepkrachten)	13 (+5)	13	14 (+4)	14 (+7)	17 (+6)
FTE	8,5	8,0	8,25	9,5	10,25

De energie- en voedselprijzen zijn de afgelopen twee jaar onevenredig gestegen. Bovendien wordt de BTW-verlaging voor de horeca van 19% naar 7% per 2024 stopgezet. Het minimumloon zal ook stijgen, wat zal leiden tot hogere personeelskosten. Dit alles betekent dat de prijzen in 2024 aanzienlijk zullen moeten worden verhoogd. Hoe dit de bezettingsgraad zal beïnvloeden moet in de gaten worden gehouden.

De plannen voor de bouw van KOMENSKÝ junior, een overnachtingsaccommodatie voor de doelgroep jongeren, ten zuiden van het KOMENSKÝ-terrein, zijn tot nu toe helaas afgewezen door monumentenzorg. Het project moet desondanks worden voortgezet, omdat er behoefte is aan eenvoudigere overnachtingsmogelijkheden voor groepen.

De contacten tussen de drie **Zinzendorfschulen** Königsfeld, Tossens en Herrnhut zijn in de afgelopen jaren verder ontwikkeld. Sinds de coronapandemie hebben er verschillende ontmoetingen plaatsgevonden tussen de Zinzendorfschulen in Königsfeld en Herrnhut, die niet alleen werden bijgewoond door de schooldirecteuren, maar ook door pr-medewerkers en docenten van de secties godsdienst en muziek. Er werden talrijke ideeën besproken voor een sterkere netwerkvorming tussen de scholen. Vooral met het oog op het 300-jarig bestaan van de Broedergemeentescholen in 2024 werden concrete ideeën ontwikkeld. Het hoogtepunt van het jubileumjaar wordt een gezamenlijk concert in Herrnhut in september 2024. De scholen plannen ook hun eigen evenementen. Een nieuwe website zal de vele scholen in de provincies van de wereldwijde Uniteit presenteren en met elkaar in contact brengen. Ook de scholen van de Broedergemeente in Nederland en de Johann-Amos-Comenius-Schule van de Herrnhuter Diakonie zullen worden benaderd met het oog op het jubileumjaar.

Met de indiensttreding van zr. Erdmuthe Terno in februari 2022 als pedagogisch schooldirecteur van de **Zinzendorfschulen Königsfeld**, verhuisde de inhoudelijke verantwoordelijkheid in het Provinciaal Bestuur van afdeling IV naar afdeling II. De schoolpredikant, broeder Christoph Fischer, hervatte zijn taken in de herfst van 2023 na een langere periode van ziekte. Samen met de schoolleiding en geïnteresseerde personeelsleden worden relaties met andere scholen in de Broedergemeente en internationale contacten onderhouden. De samenwerking met de Herrnhuter Missionshilfe is geïntensiveerd. De grote betrokkenheid van de Zinzendorfschulen bij de ondersteuning van vluchtelingen uit Oekraïne moet ook worden benadrukt. Het leerlingenaantal is momenteel op een goed niveau, wat betekent dat het economische resultaat ook stabiel is. Het schoolmanagementteam, bestaande uit de hoofden van de afzonderlijke deelscholen, de internaten en de algehele schoolleiding, werkt met grote betrokkenheid samen en zet voortdurend stappen in de richting van verdere schoolontwikkeling, kwaliteitsmanagement en aanscherping van het profiel. Zuster Weber en broeder Hertzsch nemen meerdere keren per jaar deel aan vergaderingen van het uitgebreide managementteam en andere organen. Br. Hertzsch is lid van de adviesraad.

Het nieuwe managementteam van de **Zinzendorfschule Tossens** werkt goed samen. Het team hecht bijzonder veel belang aan het werven van nieuwe leerlingen. Aan het begin van het schooljaar 2023/2024 bedroeg het aantal leerlingen slechts 289. Dit leidt in 2023 opnieuw tot een behoefte aan extra subsidie van € 350.000 van de Evangelische Broeder-Uniteit. De intersynodale financiële commissie heeft haar zorgen geuit over de financiële lasten. Er zijn overeenkomsten met de gemeente en het district voor de exploitatie van de school. Het Provinciaal Bestuur acht het belangrijk om de looptijd van deze overeenkomsten te benutten en er alles aan te doen om tot financiële stabilisatie te komen. Er zijn ook onderhandelingen gaande over een hervorming van de overheidsfinanciering voor particuliere scholen in Nedersaksen, die waarschijnlijk zullen leiden tot een verhoging van de financiële steun.

Het district Wesermarsch en de gemeente Butjadingen zullen hun subsidie voor de jaren 2023 en 2024 verhogen en ook de Protestantse Kerk in Oldenburg zal een subsidie verstrekken voor de jaren 2024 tot 2026. De Protestantse Kerk van Oldenburg heeft ook een extra predikant beschikbaar gesteld, die zich op de pastorale zorg voor Oekraïense leerlingen richt.

Er is een adviesraad opgericht waarin de burgemeester, de predikant van het district, de voorzitters van de steungroep, de ouderraad en een vertegenwoordiger van de basisschool participeren en de schoolleiding ondersteunen bij de ontwikkeling van de school. De school is geïnteresseerd in nauwere inhoudelijke banden met de Broeder-Uniteit. Een groep van de Evangelische Broedergemeente Noord-Holland heeft de school bezocht. Er vond een gezamenlijke workshop plaats met leerlingen en leerkrachten over het onderwerp kolonialisme en slavernij. Ook de burgemeester en lokale politici bezochten de school om met de leerlingen over actuele onderwerpen te praten. De school is niet alleen gecertificeerd als “Biosfeerschool” in samenwerking met het Nationaal Park Waddenzee, maar is onlangs ook erkend als “Cultuurschool”. Een sponsorloop naar het voorbeeld van de Evangelische Zinzendorfschule in Herrnhut is in voorbereiding.

De twee **basisscholen van de Broedergemeente in Nederland** (Basisschool Crescendo in Amsterdam-Zuidoost en Comeniusschool in Zeist) worden beide geleid door een schoolvereniging, die wordt gevormd door de respectieve oudstenraad. Ze staan alleen indirect onder toezicht van het Provinciaal Bestuur. Na een moeilijke periode van afscheid van de directrice en problemen binnen het bestuur, heeft Crescendo nu met de heer Dwight Wielingen een nieuwe directeur en sinds 1 januari 2023 ook een nieuw bestuur. De school ligt direct naast het kerkgebouw Wi Eegi Kerki van de Broedergemeente Amsterdam-Zuidoost en is nauw verbonden met het leven van de gemeente.

In tegenstelling tot de twee Zinzendorfschulen in Tossens en Königsfeld vallen de **Evangelische Zinzendorfschulen Herrnhut** niet direct onder de verantwoordelijkheid van de Broeder-Uniteit, maar onder de juridisch onafhankelijke scholenstichting van de Evangelische Broeder-Uniteit. Naast broeder Hertzsch heeft broeder Michael Schmorrdé namens het Provinciaal Bestuur zitting in het bestuur van de stichting. Na de voltooiing van het nieuwe schoolgebouw een paar jaar geleden, werd in het voorjaar van 2023 ook de nieuwe sporthal in gebruik genomen. Het ambitieuze duurzaamheidsconcept van het bouwproject stelt zeer hoge eisen aan de betrokkenen. Er wordt gestreefd naar een gouden status in het beoordelingssysteem voor duurzaam bouwen.

Het aantal aanmeldingen voor nieuwe leerlingen ligt al enkele jaren aanzienlijk hoger dan de capaciteit van de school. In het profiel van de school komt de protestantse oriëntatie als school van de Broedergemeente duidelijk naar voren. Een breed scala aan muzikale activiteiten maakt nu net zo goed deel uit van het onderwijs als het vakoverschrijdende programma ethiek en verantwoordelijkheid in het bedrijfsleven en diaconie, en de vele activiteiten die worden aangeboden door de predikante van de school. De sponsorloop voor onderwijs, die in 2023 met ongeveer 20.000 euro het hoogste bedrag tot nu toe heeft opgebracht, vindt elk jaar plaats. Een deel van de opbrengst gaat naar Star Mountain en andere doelen in het wereldwijde werk van de Broedergemeente. Er is grote belangstelling voor de internationaliteit van de Broedergemeente.

De uitbreiding van de school met een havo/mavo naast het gymnasium heeft zijn vruchten afgeworpen. Net als in Königsfeld en Tossens wordt er gestreefd naar een hoge mate van doorstroming tussen de schooltypes. Door de groei van de school werd het noodzakelijk om de managementstructuren van zowel de scholen als het stichtingsbestuur te herzien. Hiervoor werd een adviesraad ingesteld, waar ook broeder Hertzsch zitting in heeft. Het management van de school werd verbreed door de benoeming van een tweede niveau. Met de pensionering van mevrouw Undine Bensch is er een verandering in de algehele pedagogische leiding aanstaande.

BEDRIJVEN, DEELNEMINGEN, VERMOGENSBEHEER

Na de fusie van de Comenius-Buchhandlung GmbH met de Herrnhuter Sterne GmbH op 01-06-2021 is de Evangelische Broeder-Uniteit nog de enige eigenaar of mede-eigenaar van drie vennootschappen met de volgende belangrijkste gegevens:

Deelnemingsmaatschappijen Economische gegevens	Balanstotaal		Totale opbrengsten		Jaarresultaat		Dividend EBU uit jaarrekening	
	31-03-2023/ 31-12-2022 D€	31-03-2022/ 31-12-2021 D€	2023/ 2022 D€	2022/ 2021 D€	2023/ 2022 D€	2022/ 2021 D€	2023/ 2022 D€	2022/ 2021 D€
Herrnhuter Sterne GmbH Herrnhut Boekjaar 01-04 t/m 31-03	26.641	24.210	29.025	24.676	4.705	3.973	1.882	1.986
Klimatechnik GmbH (Vermogensbeheer) Neuwied Boekjaar = Kalenderjaar	833	878	57	53	-16	21	10	10
Ofenbau des Brüderhauses GmbH Neuwied Boekjaar = Kalenderjaar	709	668	1.119	1.156	62	46	5	0

Deelnemingsmaatschappij	Medewerkers		Stamkapitaal D€	Deelneming EBU in %	Management
	31-12-2023 Aantal	Gemiddelde FTE			
Herrnhuter Sterne GmbH Herrnhut	207	196,84	130	100,00 %	Oskar Scholz
Klimatechnik GmbH (Vermogensbeheer) Neuwied	1	0,2	215	33,33 %	Wolfram Kaul
Ofenbau des Brüderhauses GmbH Neuwied	10	8,68	61	95,00 %	Dennis Müller

De vraag naar **Hernhutter sterren** blijft groot. Het assortiment wordt geleidelijk uitgebreid met bloemendecoraties en houten producten met Hernhutter sterren. Sinds 1 juni 2021 maken de Comenius Buchhandlung met vestigingen in Herrnhut en Görlitz en de bijbehorende uitgeverij deel uit van de Herrnhuter Sterne GmbH. Dit leidde tot een uitbreiding van de handel. De hoge omzet steeg in het boekjaar 2023 opnieuw met 8,98%. Het aandeel van de boekhandel in de omzet is 6,1%.

Het aantal groepsreizen is weer toegenomen na de coronabeperkingen. Het gastronomische aanbod, ook buiten, wordt zeer goed ontvangen.

De Herrnhuter Sterne GmbH vierde in 2022 haar 125e jubileum. Er werden speciale evenementen georganiseerd, zoals de “Herrnhuter Kultur Nächte” (nachten van cultuur) met Duitse zangers zoals Ute Freudenberg, Karat, Tom Pauls en anderen, en het familiefeest "Sterneland in Kinderhand". Het boek over de geschiedenis van de Herrnhuter ster werd door de auteur Peter Ufer herschreven en tijdens een feestelijk evenement gepresenteerd. Herrnhuter sterren in speciale maten werden geïnstalleerd in het centraal station van Dresden, in de Saksische staatskanselarij in Dresden en in de Stephansdom in Wenen. De speciale edities van de sterren (2022 roze, 2023 zilveren glitter, 2024 rode glitter) zijn erg populair, net als de edities van papieren sterren natuurmotief en de “Kleistersterne” (gemaakt van papier dat met een bepaalde oude techniek wordt vervaardigd).

In 2023 vierde de boekhandel Comenius zijn 125-jarig bestaan. Naast een lezing door Elisabeth Büchle en de mogelijkheid om Bijbelverzen te drukken zoals in de tijd van Gutenberg, werd er een poetry slam georganiseerd met leerlingen van de Evangelische Zinzendorfschule. Voor het jubileum werd er een “Herrnhuter Literatuurster” ontwikkeld. Deze papieren ster is gemaakt van boekpagina's die anders zouden worden weggegooid. De literatuursterren zijn uniek en alleen verkrijgbaar in de filialen in Herrnhut en Görlitz.

De Herrnhuter Sterne GmbH heeft het naburige terrein van de voormalige timmerwerkplaats van Siebert gekocht. Daar zal de productie worden uitgebreid.

De gestegen materiaalprijzen en arbeidskosten, deels als gevolg van de verhoging van het minimumloon, hebben geleid tot aanzienlijk hogere prijzen. Het is moeilijk in te schatten of klanten verdere prijsstijgingen zullen accepteren.

Op 1 april 2024 zal de heer Oskar Scholz de leiding van Herrnhuter Sterne GmbH overdragen aan Katja Ruppert, die al vele jaren procuratiehouder is. Onder leiding van de heer Scholz heeft de Herrnhuter Sterne GmbH zich ontwikkeld tot een bloeiend bedrijf met een wereldwijd klantenbestand, dat door de uitkering van hoge dividenden de economische basis van de Evangelische Broeder-Uniteit in grote mate veilig stelt. Het Provinciaal Bestuur dankt de heer Scholz hartelijk voor zijn succesvolle werk gedurende 20 jaar, voor zijn onvermoeibare inzet en de vele ideeën.

De **Klimatechnik GmbH** is uitsluitend actief op het gebied van verhuur en vermogensbeheer. Zij is de eigenaar van het bedrijfspand van de Ofenbau des Brüderhauses GmbH en een ander woonhuis. De huuropbrengsten zijn gestegen. Bij de financiële activa was er in 2021 sprake van een terugneming van een bijzonder waardeverminderverslies van ca. € 8.000 en in 2022 weer een bijzondere waardevermindering van ca. € 32.000.

De vraag naar houtkachels blijft hoog. De **Ofenbau des Brüderhauses** heeft met een vooruitziende blik grote hoeveelheden kachels op voorraad gelegd. Dit heeft het mogelijk gemaakt om de leveringscapaciteit te handhaven ondanks het tekort aan materialen en de sinds corona onvoorspelbare levertijden. De vraag naar gaskachels is sterk gedaald sinds het begin van de oorlog in Oekraïne. Er is ook minder vraag naar pelletkachels, omdat de prijs van pellets sterk is gestegen. Veel klanten zien een houtkachel als risicobescherming wanneer andere verwarmingsmedia onzeker worden. Tot eind 2024 moeten bestaande tegel- en houtkachels worden aangepast in overeenstemming met de federale verordening inzake emissienormen. Dit zal leiden tot een grote vraag naar aanpassingen van de oude kachels, zelfs na 2024. Het bedrijf heeft sinds augustus 2023 een leerling. Bedrijfsleider Dennis Müller vervolgt zijn opleiding op het gebied van warmtepompen, zodat het gamma aan geboden diensten van de Ofenbau des Brüderhauses in de toekomst kan worden uitgebreid.

Voor het zesde jaar op rij heeft het **bosbeheer** aanzienlijk meer hout moeten kappen dan de geplande duurzame jaarlijkse kap van 5.500 kubieke meter (m³). De reden hiervoor is de schade veroorzaakt door de schorskever. In 2022 werd 10.800 m³ gekapt en in 2023 7.500 m³. Doordat de houtprijzen begin 2023 nog hoog waren, leidde dit tot hoge opbrengsten. Door de vroege kap zullen de toekomstige opbrengsten echter dalen. Er is een kans dat de schorskeverschade in 2024 niet zo groot zal zijn. Br. Matthias Clemens organiseert regelmatig kettingzaagtrainingen en rondleidingen voor gasten. Hij leverde de bomen voor het grootschalige donatieproject “Jubileumbomen”. Het bosbeheer maakt gebruik van subsidies voor het kappen van beschadigd hout en het herstellen van paden en neemt sinds september 2023 deel aan het 10-jarige financieringsprogramma "Klimaatadaptief bosbeheer". Er wordt gekeken of het in de toekomst mogelijk is om windturbines te plaatsen boven bosgebieden die eigendom zijn van de Evangelische Broeder-Uniteit.

Veel gebouwen in het **gebouwenbestand** van de Evangelische Broeder-Uniteit voldoen niet aan de huidige energienormen. Aanpassingen zijn echter erg duur. In sommige gevallen verhinderen monumentenvoorschriften een efficiënte warmte-isolatie. Een driegezinswoning in Strahwalde, Berthelsdorfer Str. 47, wordt momenteel volledig gerenoveerd voor ongeveer € 912.000 en uitgerust volgens de nieuwste energienormen, met een warmtepomp en zonnepanelen. Om financiële redenen kunnen niet alle gebouwen van de Evangelische Broeder-Uniteit op deze manier worden gerenoveerd. Een werkgroep heeft richtlijnen ontwikkeld voor het evalueren en classificeren van het gebouwenbestand, die zullen worden gebruikt als basis voor beslissingen over hoe om te gaan met de kerkelijke gebouwen. Belangrijke criteria zijn de betekenis voor de identiteit, de bouwkundige staat en de economische efficiëntie. De richtlijnen, die bedoeld zijn als ondersteuning voor de besluitvorming, moeten ook beschikbaar worden gesteld aan de gemeenten.

De installatie van zonnepanelen moet bijdragen aan de opwekking van alternatieve energie en de vermindering van de CO₂-uitstoot. Momenteel wordt de mogelijkheid onderzocht om op een perceel in Gnadau een agrivoltaïsch systeem te installeren.

Voor de renovatie van het dak van het zusterhuisensemble in Kleinwelka is een subsidie toegekend uit het programma voor het behoud van “nationaal waardevolle culturele monumenten”. 90% van de kosten worden betaald. Er is ook financiering aangevraagd in het kader van het Europese INTERREG-programma in samenwerking met Tsjechische projectpartners. Het zusterhuisensemble is in 2023 door de organisatie Europa Nostra opgenomen op de lijst van de 7 “Most Endangered Heritage Sites in Europe”. De vereniging Schwesternhaus Kleinwelka e.V. heeft een gebruikskoncept voor het ensemble ontwikkeld met medewerking van de Evangelische Broeder-Uniteit, de Broedergemeente Kleinwelka en andere partners.

De werkgroep voor de ontwikkeling van het perceel aan de Zinzendorfplatz 2 in Herrnhut (waar vroeger het hotel van de Broedergemeente stond) is verschillende keren bijeengekomen. Op het perceel moeten een gebouw voor de Comenius boekhandel, een bezoekerscentrum voor de stad Herrnhut en appartementen komen. Intussen is er een omschrijving waaraan een architectonisch ontwerp moet voldoen. De opdrachtgever is de Herrnhuter Sterne GmbH.

De **Abraham Dürninger Stichting** (met deelnemingen) is actief op het gebied van de verhuur en het verpachten van onroerend goed en vermogensbeheer. In 2022 ontstonden grote uitgaven voor het onderhoud van gebouwen en huurderiving. Dat resulteerde in een jaarlijks verlies van € 36.916,77. In 2023 is € 5.000,00 uitgekeerd aan de Evangelische Broeder-Uniteit en € 5.800,00 aan de Broedergemeente Herrnhut. Het balanstotaal is € 3.271.251,69. Na een wissel van aandeelhouder bij de Dürninger GmbH Göppingen heeft de stichting een uitkering van € 10.000 ontvangen. Onvoldoende verwarmen om te bezuinigen vanwege de hoge energieprijzen leidde in verschillende appartementen tot problemen met schimmel, wat de komende jaren tot verdere hoge renovatiekosten zal leiden.

In 2022 vierde het bedrijf zijn 275e jubileum. Samen met het Uniteitsarchief werd op 19 maart 2022 een archiefdag gehouden. Het jubileum zelf werd op 10 september 2022 met een feestelijk evenement gevierd. Op 24 oktober 2022 werd er bij het graf van Abraham Dürninger een korte dienst gehouden en de grafsteen werd professioneel schoongemaakt. Op het terrein aan de Oderwitzer Straße 12 werd een "Dürninger eik" geplant. Ook werd een prachtig geïllustreerd boek over de geschiedenis van het bedrijf uitgegeven.

De Abraham Dürninger & Co. GmbH, actief in textieldruk, boekte in 2022 een jaaroverschot van € 128.694,69. Er is momenteel veel vraag naar werkkleding. Een vervolgaudit voor de ecologische GOTS-certificering (Global Organic Textile Standard) vond in 2022 plaats. Voor het MoMo-festival werden individueel vormgegeven textielproducten geleverd. De Herrnhuter Holzmanufaktur GmbH genereerde na de moeilijke coronajaren ook weer een jaaroverschot.

HUISHOUDING EN VERMOGEN

Het doel van permanent evenwichtige of positieve resultaten in de **begroting van de Evangelische Broeder-Uniteit** is nog niet bereikt. Het geconsolideerde balansresultaat in 2021 was met € 121.715,67 positief, maar in 2022 moest weer een balansverlies van € 252.128,86 worden gerapporteerd. Deze verslechtering was voornamelijk te wijten aan een daling van de inkomsten uit giften en nalatenschappen, evenals hogere personeelskosten als gevolg van loonsverhogingen en de toename van het aantal medewerkers, een hogere subsidie voor de Zinzendorfschule in Tossens en hogere afschrijvingen op financiële activa. Meer details zijn te vinden in het feitenoverzicht.

Er wordt nog steeds gepoogd om de doelstellingen van het **maatregelenplan** voor 2021-2025 te halen. Deze omvatten onder andere een vermindering van het personeel op administratief gebied en in de gemeentedienst, maar ook extra inkomsten uit fondsenwerving, lagere subsidies voor KOMENSKÝ en bezuinigingen op reiskosten door meer digitale vergaderingen. Met name de fondsenwerving voor grote giften is goed ingeburgerd. Het levert een belangrijke bijdrage aan het veiligstellen van hoge inkomsten op het gebied van giften.

De **prognose** voor **2023** gaat uit van een verlies over het boekjaar van € 267.360,00.

Het **economisch plan** voor 2024 gaat uit van een verlies over het boekjaar van € 198.900,00.

De meest recente beoordeling van de Evangelische Bank leverde een rating van 1a op.

Evangelische Broeder-Uniteit - Evangelische Broedergemeente

Jaarrekening

BALANS per 31-12-2022

ACTIVA	31.12.2022	31.12.2021
	€	€
A. Vaste activa		
I. Immateriële vaste activa	16.925,02	17.161,02
II. Materiële vaste activa		
1. Percelen, rechten op onroerende zaken en gebouwen incl. gebouwen op percelen van derden		
a.) Percelen met bedrijfsgebouwen	7.104.892,53	5.303.246,25
b.) Percelen met woonhuizen	6.676.789,73	7.096.555,04
c.) Onbebouwde percelen	3.914.802,69	3.917.985,84
2. Technische installaties en machines	80.292,04	89.711,04
3. Andere installaties, bedrijfsuitrusting	847.279,65	835.912,40
4. Gedane aanbetalingen en projecten in uitvoering	94.704,65	2.235.415,87
	<u>18.718.761,29</u>	<u>19.478.826,44</u>
III. Financiële activa		
1. Deelnemingen	826.475,60	711.257,18
2. Waardepapieren van vaste activa	1.677.755,79	1.641.985,64
3. Leningen aan gemeenten van de Ev. Broedergemeente	152.926,88	151.935,90
4. Toekomstfonds	4.969.259,12	4.124.491,29
	<u>7.626.417,39</u>	<u>6.629.670,01</u>
	<u>26.362.103,70</u>	<u>26.125.657,47</u>
B. Vlottende activa		
I. Voorraden		
1. Grond- en hulpstoffen	100.263,79	97.219,29
2. Goederen	18.065,93	21.297,08
	<u>118.329,72</u>	<u>118.516,37</u>
II. Vorderingen en overige activa		
1. Vorderingen uit leveringen en diensten	1.142.580,61	1.015.212,66
2. Vorderingen t.o.v. ondernemingen waarbij een deelnemingsverhouding bestaat	29,75	0,00
3. Overige activa	1.426.687,06	1.719.434,87
	<u>2.569.297,42</u>	<u>2.734.647,53</u>
III. Kas- en banktegoeden		
1. Kas	17.771,83	17.644,51
2. Spaarrekeningen	4.482.043,76	4.748.844,45
3. Termijndeposito's en verhandelbare effecten	2.440.662,95	1.995.475,80
4. Ontvangen voorschotten	17.660,74	17.943,32
	<u>6.958.139,28</u>	<u>6.779.908,08</u>
	<u>9.645.766,42</u>	<u>9.633.071,98</u>
C. Overlopende activa en passiva	25.674,25	51.960,42
	<u>36.033.544,37</u>	<u>35.810.689,87</u>

BALANS per 31-12-2022

PASSIVA

	31.12.2022	31.12.2021
	€	€
A. Eigen vermogen		
I. Kapitaal	12.834.860,36	12.713.144,69
II. Reserves	6.193.990,99	5.972.240,40
III. Toekomstfonds	4.969.259,12	4.165.638,48
IV. Balansresultaat	-252.128,86	121.715,67
	<u>23.745.981,61</u>	<u>22.972.739,24</u>
B. Speciale posten uit nog niet gebruikte giften/ nalatenschappen	869.438,12	319.380,79
C. Speciale posten uit toeslagen en subsidies ter financiering van de vaste activa	2.468.863,79	2.571.796,29
D. Reserveringen		
1. Pensioenreserveringen	1.521.236,99	1.569.049,00
2. Overige reserveringen	1.614.657,29	1.579.281,95
	<u>3.135.894,28</u>	<u>3.148.330,95</u>
E. Verplichtingen		
1. Verplichtingen t.o.v. kredietinstellingen	2.342.301,78	2.650.662,83
2. Verkregen aanbetalingen op bedrijfskosten	850.337,13	969.697,43
3. Verplichtingen uit leveringen en diensten	308.306,50	304.725,37
4. Verplichtingen t.o.v. ondernemingen waarbij een deelnemersverhouding bestaat	2.549,29	0,00
5. Overige verplichtingen	1.928.595,24	2.020.563,18
	<u>5.432.089,94</u>	<u>5.945.648,81</u>
F. Overlopende activa en passiva	381.276,63	852.793,79
	<u>36.033.544,37</u>	<u>35.810.689,87</u>

Evangelische Broeder-Uniteit - Evangelische Broedergemeente

Jaarrekening

WINST- en VERLIESREKENING van 01-01 t/m 31-12-2022

	202 2 €	202 1 €
1. Opbrengsten		
a. Verkondigingsbijdragen	1.644.071,97	1.593.377,04
b. Globale vergoeding kerkbelasting	481.025,32	480.933,84
c. Afdrachten uitgeverij dagteksten	859.291,86	887.112,61
d. Accommodatie (KOMENSKÝ)	685.440,54	372.944,55
e. Scholen Tossens en Königsfeld	3.687.833,55	3.409.835,47
f. Subsidies voor bedrijfskosten	10.467.219,91	10.482.847,97
g. Opbrengsten goederenverkoop	115.006,94	94.720,67
h. Vergoedingen (overige en personeel)	361.021,11	459.495,54
i. Opbrengsten uit hulp- en nevenbedrijven (bos)	771.355,06	532.818,34
j. Huren en pachten	2.148.698,33	2.089.530,97
k. Giften, collecten	1.950.792,03	2.264.891,17
	<u>23.171.756,62</u>	<u>22.668.508,17</u>
2. Overige opbrengsten		
a. Vergoedingen van verzekeringen e.d.	128.977,19	164.623,18
b. Subsidies (zonder tegenprestatie)	138.967,86	45.205,01
c. Inkomsten door vrijval van speciale posten	253.566,66	202.437,57
d. Aperiodieke inkomsten	0,00	546,57
e. Opbrengsten door vrijval van reserveringen	20.687,16	313.873,66
f. Opbrengsten door verlaging van waardeaanpassingen op vorderingen	13.214,85	94.679,10
g. Opbrengsten uit overdrachten van vaste activa	283.015,51	46.335,56
h. Nalatenschappen	192.718,13	440.770,49
i. Verdere overige opbrengsten	67.689,05	142.692,50
	<u>1.098.836,41</u>	<u>1.451.163,64</u>
3. Bruttoresultaat	<u>24.270.593,03</u>	<u>24.119.671,81</u>
4. Besteding		
a. Bestedingen aan grondstoffen hulpstoffen en gekochte goederen	-717.452,56	-515.074,35
b. Bestedingen aan ingekochte diensten	-1.152.944,69	-1.057.274,91
	<u>-1.870.397,25</u>	<u>-1.572.349,26</u>
5. Personeelskosten		
a. Salarissen en weddes Toeslagen, overige personeelskosten	14.093.620,17	13.854.262,89
b. Sociale lasten	-2.672.494,95	-2.555.863,97
c. Bestedingen aan ouderdomsvoorzieningen en AOW	-963.502,79	-907.280,16
	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>17.729.617,91</u>	<u>17.317.407,02</u>

WINST- en VERLIESREKENING van 01-01 t/m 31-12-2022

	2022	2021
	€	€
6. Afschrijvingen		
Afschrijvingen op immateriële overige activa van de vaste activa en de materiële vaste activa	-1.196.472,21	-920.671,70
7. Overige bestedingen		
a. Subsidies		
a.a. voor gemeenten, zendingsorg. en overige instellingen	-478.543,98	-533.629,17
a.b. globale vergoeding kerkbelasting	-479.230,61	-479.144,66
b. Bestedingen aan water en energie	-449.962,05	-411.475,76
c. Bestedingen aan bedrijfsmiddelen	-22.463,79	-10.910,28
d. Beheerskosten	-810.251,11	-738.704,01
e. Instandhouding en onderhoud vaste activa	-1.616.667,73	-1.330.434,29
f. Aperiodieke bestedingen	-38.404,38	-23.753,09
g. Afschrijvingen op vorderingen	-62.811,26	-39.446,70
h. Bestedingen door overdracht vaste activa	-7.648,67	-125.421,75
i. Toevoeging aan speciale posten	-6,55	-56.397,29
j. Verdere overige bestedingen	-489.911,14	-358.759,07
	-4.455.901,27	-4.108.076,07
8. Voorlopig resultaat	-981.795,61	201.167,76
9. Inkomsten uit deelnemingen	2.002.780,43	1.990.582,22
10. Inkomsten uit andere waardepapieren en leningen van de financiële vaste activa	129.250,20	138.343,07
11. Overige renten en soortgelijke inkomsten	22.994,84	56.865,32
12. Afschrijvingen op financiële activa	-319.035,92	-236.270,72
13. Renten en soortgelijke bestedingen	-65.963,11	-118.572,74
14. Financieel resultaat	1.770.026,44	1.830.947,15
15. Resultaat voor belastingen	788.230,83	2.032.114,91
16. Overige belastingen	-14.988,46	-15.906,13
17. Jaarlijks tekort/overschot	773.242,37	2.016.208,78
18. Reserveringen in geormerkt reservekapitaal	-664.277,18	-1.171.148,73
19. Reserveringen in toekomstfonds	-1.143.500,00	-1.147.500,00
20. Onttrekkingen van geormerkt reservekapitaal	442.526,59	271.355,62
21. Onttrekking uit Toekomstfonds	339.879,36	152.800,00
22. Balansverlies/-winst van het boekjaar (verrekening met kapitaal)	-252.128,86	121.715,67

PERSONELE VERANDERINGEN IN DE GEMEENTEDIENST

De persoonsgegevens die hier worden genoemd, zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar in deze online versie van het document.

De persoonsgegevens die hier worden genoemd, zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar in deze online versie van het document.

De persoonsgegevens die hier worden genoemd, zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar in deze online versie van het document.

**BIJLAGE 1: FEITENOVERZICHT VAN DE EVANGELISCHE BROEDER-UNITEIT –
EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE VOOR HET JAAR 2022
(GECONSOLIDEERDE JAARREKENING)**

1. Randvoorwaarden

De Evangelische Broeder-Uniteit is een protestantse kerk, die haar zaken zelfstandig regelt (Kerkorde § 1000). In Duitsland is zij een publiekrechtelijk lichaam; in Nederland is zij op grond van art. 2 BW II als kerk erkend en geregistreerd bij de Kamer van Koophandel. Zij ziet zichzelf als dienstgemeenschap, in de dienst aan de naaste (§ 9 KO) en aan de wereld (§ 10 KO). Zij voldoet aan deze opdracht door naast de kerkelijke huishouding (Uniteitsadministratie inclusief vermogensbeheer en economische activiteiten ter bevordering van kerkelijke doeleinden), twee Zinzendorfschulen in Königsfeld en Tossens, en één conferentieoord/gastenverblijf (KOMENSKÝ) in Herrnhut te onderhouden.

In 2022 was de impact van de coronapandemie kleiner. Sommige geplande evenementen werden opnieuw uitgesteld, terwijl andere in digitale of hybride vorm werden gehouden, waaronder de synode in maart 2022. De intersynodale financiële commissie kon haar twee vergaderingen fysiek houden. Het vergaande verbod om gasten te huisvesten en van maaltijden te voorzien (*Beherbergungs- und Bewirtungsverbot*) voor het conferentie- en gastenverblijf KOMENSKÝ werd vanaf 4 maart 2022 opgeheven. De giften daalden, maar zitten nog steeds boven het voor-corona-niveau van 2019.

2. Jaarresultaat

De geconsolideerde jaarrekening van de Evangelische Broeder-Uniteit laat een jaaroverschot zien van EUR 773.000 (2021: EUR 2.016.000). Het tekort over het boekjaar bedraagt EUR 252.000 (2021: overschot over het boekjaar van EUR 122.000). Het wordt verrekend met het kapitaal. De daling van het resultaat met EUR 1.243.000 ten opzichte van het voorgaande jaar is voornamelijk te wijten aan een daling in giften van EUR 314.000 en nalatenschappen van EUR 241.000, evenals lagere inkomsten uit de vrijmaking van reserves van EUR 293.000. Daarnaast hadden hogere personeelskosten als gevolg van loonsverhogingen en een toename van het aantal medewerkers van EUR 348.000, evenals hogere afschrijvingen op financiële activa van EUR 83.000 ten opzichte van het voorgaande jaar invloed op het jaarresultaat.

3. De opbrengsten

De inkomsten uit de verkondigingsbijdragen stegen zoals gepland met EUR 51.000 naar EUR 1.644.000 (2021: EUR 1.593.000). Net als vorig jaar bedroeg de vergoeding kerkbelasting EUR 481.000 (2021: EUR 481.000).

De afdrachten van de uitgeverij van de dagteksten daalden met EUR 28.000 naar EUR 859.000 (2021: EUR 887.000). Het aantal verkochte exemplaren van de editie 2022 daalde in Duitsland met 1,9% naar 524.837 exemplaren, waaronder 23.588 apps, en in Zwitserland met 1,3% naar 42.487 verkochte exemplaren.

De inkomsten uit het bosbeheer stegen met EUR 239.000 naar EUR 771.000 (2021: EUR 533.000), als gevolg van herhaaldelijk grotere houtkap als gevolg van opnieuw een zeer droog jaar en een ernstige schorskeverplaag. Het herhaaldelijk hoge kapvolume, dat hoger was dan gepland, zal de potentiële inkomsten in de komende jaren verminderen.

Ook in het derde jaar van de coronapandemie was de bereidheid onder de bevolking om te doneren nog steeds buitengewoon groot. De inkomsten uit giften daalden weliswaar met EUR 314.000, van EUR 2.265.000 in 2021 naar EUR 1.951.000. Dit bedrag is echter nog steeds hoger dan de EUR 1.792.000 in het pre-corona jaar 2019. In de toekomst moet een verdere daling van giften worden verwacht, ook tegen de achtergrond van de oorlog in Oekraïne en de ontwikkeling van de energieprijzen.

Met EUR 193.000 daalden de nalatenschappen met EUR 248.000 ten opzichte van EUR 441.000 vorig jaar.

Als gevolg van de bovengenoemde ontwikkelingen stegen de totale opbrengsten en overige inkomsten met EUR 151.000 naar EUR 24.271.000 (2021: EUR 24.120.000).

Daarnaast waren er inkomsten uit deelnemingen van in totaal EUR 2.003.000 (2021: EUR 1.991.000). Dit omvat voornamelijk dividenduitkeringen van de Herrnhuter Sterne GmbH van EUR 1.986.000 (2021: EUR 1.974.000) en de Klimatechnik GmbH van EUR 10.000 (2021: EUR 10.000).

De personeelskosten stegen met EUR 412.000 naar EUR 17.729.000 (2021: EUR 17.317.000), voornamelijk door de cao-loonsverhogingen. Het totaal aantal medewerkers, omgerekend naar fulltime equivalenten (FTE), was 253,12 (2021: 244,43). De subsidies aan Broedergemeenten, zendingsorganisaties, scholen, het gastenverblijf en andere instellingen bedroegen EUR 479.000 (2021: EUR 534.000).

Er werd EUR 1.617.000 (2021: EUR 1.330.000) uitgegeven aan onderhoud. Er is geprobeerd om onderhoudsmaatregelen in te halen die in het voorgaande jaar waren uitgesteld vanwege beperkingen in de beschikbaarheid van materialen en vakmensen en uit voorzichtigheid tijdens de coronapandemie.

Inkomsten uit effecten en leningen van de financiële activa bedroegen in 2022 EUR 129.000 (2021: EUR 138.000). De afschrijvingen op financiële activa bedroegen EUR 319.000 (2021: EUR 236.000).

EUR 1.144.000 (2021: EUR 1.147.000) van het dividend van de Herrnhuter Sterne GmbH werd overgeboekt naar het Toekomstfonds en EUR 842.000 (2021: EUR 827.000) bleef in de kerkelijke begroting. In 2022 werd EUR 65.000 voor het digitaliseringsconcept BG online en EUR 76.000 voor de vicarisopleiding aan het Toekomstfonds onttrokken.

De resultaten van de afzonderlijke activa zijn als volgt

Afzonderlijke activa	Jaarresultaat 2022 EUR	Jaarresultaat 2021 EUR	Balansresultaat 2022 EUR	Balansresultaat 2021 EUR
Uniteitsadministraties met huizenbeheer en bosbeheer (kerkelijke huishouding)	273.195,66	2.003.124,55	-273.313,07	304.814,86
Zinzendorfschulen Königsfeld	539.894,16	252.498,28	0,00	0,00
Zinzendorfschule Tossens	-113.430,41	-183.057,64	-91.502,01	-161.129,24
KOMENSKÝ	68.534,47	-66.517,82	112.686,22	-22.366,07
Consolidatie	5.048,49	10.161,41	0,00	396,12
Resultaat geconsolideerde jaarrekening	773.242,37	2.016.208,78	-252.128,86	121.715,67

De Zinzendorfschulen Königsfeld genereerden over het jaar een nettowinst van EUR 540.000 (2021: EUR 252.000). Het aantal leerlingen steeg van 970 naar 989. In het internaat waren 55 plaatsen bezet (2021: 61 plaatsen). De vraag van leerlingen uit China blijft afnemen. Het schoolgeld steeg met EUR 315.000 naar EUR 3.576.000 (2021: EUR 3.261.000). De overheidssubsidies werden verhoogd en stegen naar EUR 7.219.000 (2021: EUR 6.997.000). De subsidie van de Protestantse kerk Baden bedroeg in totaal EUR 536.000 (2021: EUR 549.000) en de subsidie van de Evangelische Broeder-Uniteit bedroeg EUR 188.000 (2021: EUR 187.000). De havo ontwikkelt zich sinds het schooljaar 2020/21 met twee klassen per jaarlaag. Door de extra medewerkers die hiervoor nodig zijn en de salarisverhogingen stegen de personeelskosten met EUR 360.000 naar EUR 9.575.000 (2021: EUR 9.215.000). In het kader van een percelenruil met de gemeente Königsfeld im Schwarzwald zijn EUR 282.000 aan waardecompensatiebetalingen overeengekomen.

Het verlies over het boekjaar bij de Zinzendorfschule Tossens bedroeg EUR 113.000 (2021: EUR 183.000). Het aantal leerlingen daalde van 335 naar 309. Als gevolg daarvan daalde de financiële steun van de deelstaat Nedersaksen naar EUR 1.939.000 (2021: EUR 2.230.000) en de schoolbijdragen naar EUR 112.000 (2021: EUR 149.000). Net als in voorgaande jaren bedroeg de subsidie van het district Wesermarsch in totaal EUR 280.000. De subsidie van het district en de gemeente Butjadingen ter dekking van het tekort bleef ongewijzigd op EUR 71.500 elk. Naast de subsidie van EUR 71.500 verleende de Evangelische Broedergemeente EUR 200.000 aan liquiditeitssteun. De school ontving giften van EUR 25.000 (2021: EUR 56.000) uit de fondsenwervingsactiviteiten van de verantwoordelijke instantie. Er is nog een liquiditeitslening uit 2021 van EUR 150.000, die nog niet is afgelost.

Van 22-11-2021 tot 03-03-2022 had het gastenverblijf KOMENSKÝ vanwege de coronapandemie te maken met een vergaand verbod om gasten te huisvesten en van maaltijden te voorzien (*Beherbergungs- und Bewirtungsverbot*). Daarna kon men weer overgaan tot een normale bedrijfsvoering. De bezetting (bezettingsgraad per kamer) steeg van 28% in 2021 naar 46%. De inkomsten uit huisvesting stegen met EUR 311.000 naar EUR 684.000 (2021: EUR 373.000). De subsidie van de Evangelische Broeder-Uniteit bedroeg EUR 90.000 (2021: EUR 89.000).

4. Vermogenssituatie

Het balanstotaal bedroeg per 31 december 2022 EUR 36.034.000 (31 december 2021: EUR 35.811.000). De materiële vaste activa daalden met EUR 760.000 naar EUR 18.719.000 (31-12-2021: EUR 19.479.000). Hier tegenover stonden bijboekingen van EUR 439.000, afschrijvingen van EUR 1.187.000 en afboekingen van EUR 12.000, wat resulteerde in een overeenkomstige afname van materiële vaste activa. Vorderingen en overige activa daalden met EUR 165.000 naar EUR 2.569.000 (31-12-2021: EUR 2.735.000). De financiële activa stegen met EUR 996.000 naar EUR 7.626.000 (31-12-2021: EUR 6.630.000) en de liquide middelen met EUR 178.000 naar EUR 6.958.000 (31-12-2021: EUR 6.780.000). Het Toekomstfonds omvatte per 31 december 2022 EUR 4.969.000 (31-12-2021: EUR 4.124.000).

Na verrekening van het verlies over het boekjaar van EUR 252.000 bedraagt het eigen vermogen EUR 23.746.000 (31-12-2021: EUR 22.973.000). De solvabiliteitsratio is 65,9% (2021: 64,2%) De economische solvabiliteitsratio (eigen vermogen plus speciale posten) is 75,2% (2021: 72,2%).

5. Financiële situatie

De verplichtingen daalden met EUR 514.000 naar EUR 5.432.000 (2021: EUR 5.946.000). Een lening met een restwaarde van EUR 14.000 werd aan het einde van de rentevast periode vervroegd afgelost. De andere leningen worden volgens schema afgelost.

6. Investeringsverslag

In 2022 is in totaal EUR 448.000 (2021: EUR 1.353.000) geïnvesteerd in materiële en immateriële vaste activa. Hiervan waren immateriële activa goed voor EUR 9.000 (2021: EUR 13.000), percelen en gebouwen voor EUR 5.000 (2021: EUR 987.000), technische installaties, andere installaties en bedrijfsuitrusting voor EUR 254.000 (2021: EUR 296.000) en activa in aanbouw voor EUR 181.000 (2021: EUR 57.000). Uitgaven van EUR 2.232.000 werden geactiveerd bij de Zinzendorfschulen Königsfeld na de voltooiing van de renovatie en uitbreiding van het gebouw Spangenberg.

7. Kansen en risico's

In overeenstemming met het maatregelenplan voor de jaren 2021-2025 om tot een sluitende begroting te komen, zal verder worden gestreefd naar bezuinigingen bij de personeelskosten op het gebied van administratie en gemeentedienst. In augustus 2022 is het Provinciaal Bestuur teruggebracht van vijf naar vier personen. Bezuinigingen zullen worden gerealiseerd door nieuwe taakverdelingen als gevolg van personeelwisselingen of pensioneringen.

Het maatregelenplan richt zich ook op het genereren van extra inkomsten uit fondsenwerving en het verder verlagen van de subsidie voor KOMENSKÝ.

Het aantal leden van de Evangelische Broeder-Uniteit in Duitsland bedroeg op 31 december 2022 4.803 (31-12-2021: 4.921 leden). De dalende trend zet door. Veel leden zijn op leeftijd. 86 leden zijn in het verslagjaar overleden.

In Nederland zijn nog steeds geen valide ledenstatistieken beschikbaar. De verwachting is echter dat ook hier het aantal leden zal dalen en dat de gemiddelde leeftijd van actieve leden hoog is.

Op de synode in maart 2022 zijn de nieuwe kb-tabellen voor de regio Duitsland vastgesteld, die vanaf 2023 van toepassing zijn. Gehoopt wordt dat de eenvoudige hantering de leden zal stimuleren om de kerkelijke bijdragen die ze aan de gemeenten betalen te herzien en te verhogen. Hierdoor zullen de gemeenten beter in staat zijn om de verkondigingsbijdragen aan de Evangelische Broeder-Uniteit af te dragen.

De financiële ontwikkeling van de scholen wordt nauwlettend in de gaten gehouden.

Op de Zinzendorfschulen Königsfeld leidt de invoering van een tweede havo-klas tot stijgende aantallen leerlingen. Het gymnasium biedt een aantrekkelijke keuze met twee opleidingen van negen jaar en één opleiding van acht jaar. De vraag blijft groot. De gymnasia met beroepsonderwijs konden hun leerlingenaantallen weer verhogen. Alleen de vakscholen voor Sociale Pedagogiek en Maatschappelijke Dienstverlening en de vakscholen voor Bedrijfskunde en Huishoudkunde hebben te maken met een teruglopende vraag.

In het geval van de laatstgenoemde moet binnenkort worden besloten of het programma wordt voortgezet. De dalende instroom op het internaat wordt tegengegaan door reclame te maken en contact te leggen met instanties in andere Europese, Aziatische en Zuid-Amerikaanse landen. De schoolleiding is sinds februari 2022 weer compleet. Verdere uitbreiding van het verzorgingsgebied van de school is nauwelijks mogelijk vanwege de beperkte toegang tot openbaar vervoer.

Het leerlingenaantal op de Zinzendorfschule Tossens zal volgens het district voor de middellange termijn op ca. 300 leerlingen uitkomen. Het doel is om dit aantal te verhogen door leerlingen van de openbare scholen te werven. Dit is nodig om de begroting sluitend te krijgen. Er zijn belangrijke voorwaarden gecreëerd om de aantrekkelijkheid van de Zinzendorfschule te vergroten: er is een schoolontwikkelingsproces in gang gezet, er is een maatschappelijk werker, de school is gecertificeerd als biosfeerschool door de Nedersaksische Autoriteit voor het Nationaal Park Waddenzee en is op weg om een "cultuurschool" te worden. Het managementteam van de school wordt voor het schooljaar 2023/24 gereorganiseerd en gestroomlijnd van vier naar drie personen. De contacten in de maatschappij, de Evangelisch-Lutherse Kerk in Oldenburg en de lokale autoriteiten zijn versterkt. Er is een adviesraad benoemd, waarin belangrijke multipliers voor de school zitting hebben. In de eerste helft van 2023 werd aan de Zinzendorfschule Tossens een extra liquiditeitssteun van EUR 250.000 verstrekt. De gemeente Butjadingen en het district Wesermarsch hebben elk hun subsidie voor de school met EUR 17.000 verhoogd. De Broeder-Uniteit probeert de school ondanks de moeilijke financiële situatie draaiende te houden.

De bezetting van het gastenverblijf KOMENSKÝ blijft op hetzelfde niveau als voor de coronapandemie. Het aantal gasten zal naar verwachting verder toenemen, ook in verband met de verwachte plaatsing van Herrnhut op de UNESCO-Werelderfgoedlijst. Het prijssysteem wordt meer gedifferentieerd en op maat gemaakt. De aanbiedingen voor familiefeesten worden goed ontvangen. De overwegingen met betrekking tot een gastronomisch aanbod voor buiten zullen worden voortgezet, net als de voorbereidende plannen voor de uitbreiding van het aanbod met een voordelige overnachtingsmogelijkheid voor groepen voor jongeren, want dat bestaat tot nu toe nog niet.

De vraag naar Herrnhuter sterren blijft aanzienlijk hoger dan gepland. Stijgende materiaalprijzen en arbeidskosten drukken echter de winst, omdat de hogere productiekosten in de toekomst niet meer volledig kunnen worden doorberekend in de prijzen. Ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van boekhandel Comenius in 2023 wordt er een "Liteartuurster" uitgegeven en exclusief verkocht in de winkels van de boekhandel. De speciale edities zijn erg populair, maar er zijn steeds meer incidenten waarbij verzamelobjecten door particulieren worden doorverkocht tegen extreem opgeblazen prijzen. De Herrnhuter Sterne GmbH is van plan om de productieruimte op het naburige terrein uit te breiden en het gastronomische aanbod buiten te spreiden.

Er is nog steeds een zeer grote vraag naar houtkachels en verwarmingskachels bij de Ofenbau des Brüderhauses GmbH. De levering van materialen voor kachels is niet langer betrouwbaar. Er wordt geprobeerd knelpunten te voorkomen door de voorraden te vergroten. Vanwege de aanpassingen van houtkachels die vereist is door de federale wet inzake emissienormen, wordt voor de komende jaren een grote orderingang verwacht. In de Klimatechnik GmbH wordt ook voor de volgende jaren een jaarlijkse uitkering van EUR 10.000 verwacht, in lijn met de uitkeringsstrategie van de aandeelhouders.

8. Risicoverslag over financieringsinstrumenten

De Evangelische Broeder-Uniteit maakt noch voor haar financiering noch voor de gedeeltelijke of permanente belegging van liquide middelen gebruik van derivatieve financieringsinstrumenten.

Andere financieringsinstrumenten die voor de Evangelische Broeder-Uniteit mogelijk een concentratie van uitval- en liquiditeitsrisico's zouden kunnen betekenen, zijn voornamelijk financiële activa, betaalmiddelen en vorderingen. Deze risico's worden aangepakt door een effectieve liquiditeitssturing en een effectief en spoedig beheer van vorderingen.

9. Duurzaamheidsverslag

In het verslagjaar heeft de synode van de Evangelische Broeder-Uniteit verschillende besluiten aangenomen op het gebied van duurzaamheid en klimaatbescherming. Ze heeft zichzelf ten doel gesteld om in 2030 een klimaatneutrale kerk te zijn. De gemeenten wordt gevraagd elk jaar een concrete maatregel te nemen op weg naar meer duurzaamheid.

Bij dienstreizen worden normaliter vliegvluchten vermeden, vooral binnen Europa. Indien niet anders mogelijk, wordt klimaatcompensatie betaald. In 2022 bedroeg deze EUR 20 voor in totaal vier gemaakte vluchten. Bij dienstreizen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van openbaar vervoer. Er is besloten om "JobRad-Leasing" (fiets van het werk) voor werknemers te promoten en dit zal in 2023 worden geïmplementeerd.

Een door de synode ingestelde supra-regionale werkgroep voor klimaatbescherming onderzoekt de mogelijkheden voor het opwekken van hernieuwbare energie en energiebesparende maatregelen. De werkgroep heeft een financieringsprogramma ontworpen om potentiële analyses voor zonnepanelen en energieadvies voor 75% te financieren, tot een maximumbedrag van EUR 5.000, en de uitvoering van maatregelen voor energie-efficiënte renovatie of de opwekking van hernieuwbare energie in de gemeenten voor 75%, tot een maximumbedrag van EUR 50.000 per gemeente. De middelen worden verstrekt uit het Toekomstfonds. De mogelijkheid om op geschikte percelen van de Evangelische Broeder-Uniteit zonnepanelen op de grond te plaatsen en zo zelf zonne-energie op te wekken, wordt onderzocht.

Daarnaast is er voor het onderwerp klimaatbescherming een netwerk van contactpersonen uit alle gemeenten opgezet. Bij regelmatige bijeenkomsten wordt het onderwerp duurzaamheid besproken en worden voorbeelden van acties voor duurzamer gedrag gedeeld.

10. Actuele onderwerpen

In 2022 bleven de gemeenten steun ontvangen voor de aanschaf van digitale technologie voor streaming en presentatie. Er werd EUR 11.748,44 uitgekeerd. Het team BG online bestaat uit een coördinator (verantwoordelijk voor de inhoud) en een technisch coördinator, met nauwe banden met de verantwoordelijke voor sociale media en IT. Ook is er een mobiel team. De diensten die BG online aanbiedt, zoals regelmatige uitzendingen van kerkdiensten, bijeenkomsten na werktijd of workshops over het maken van video's, versterken de band tussen leden die vaak ver weg wonen. Een kalender op de website van de Evangelische Broeder-Uniteit geeft informatie over het uitgebreide online programma. Er wordt gewerkt aan het idee om online pastorale zorg aan te bieden.

In 2022 werd EUR 28.205,10 uitgegeven aan onderzoek naar het slavernijverleden van de Broedergemeente. De slavernij werd in 1863 formeel afgeschaft in Suriname. De tot slaaf gemaakten moesten nog 10 jaar als contractarbeiders op de plantages blijven werken voordat de slavernij effectief werd beëindigd. In 2023 wordt de 150e verjaardag van de feitelijke afschaffing van de slavernij gevierd, met name in Nederland. Verschillende onderzoeksprojecten en verwerkingscampagnes moeten een aanvullend beeld geven van de zendingsgeschiedenis van de Evangelische Broeder-Uniteit, zoals deze tot nu toe is doorgegeven, en de structurele effecten op de lange termijn vanuit het perspectief van de tot slaaf gemaakten en hun nazaten. Er wordt momenteel ook onderzoek gedaan naar het onderwerp van human remains – de overdracht van menselijke resten, waar ook Hernhutter zendelingen bij betrokken waren. Deze onderwerpen, waar de komende jaren verder aan gewerkt zal worden, zullen op de lange termijn tot hogere uitgaven leiden.

11. Prognose

De planning voor 2023 voorziet voor de kerkelijke huishouding een jaartekort van EUR 674.400 en een verlies over het boekjaar van EUR 248.600.

Herrnhut/Bad Boll/Zeist, 31 augustus 2023

get. Benigna Carstens – Heide-Rose Weber – Johannes Welschen – Raimund Hertzsch
Provinciaal Bestuur van de Evangelische Broeder-Uniteit

Het **organogram** toont de medewerkers die per werkgebied aan de afzonderlijke afdelingen zijn toegewezen.

Het Provinciaal Bestuur wil uitdrukkelijk alle medewerkers bedanken die hun taken met grote competentie en buitengewone toewijding vervullen.

Zonder de vaak grote inzet van de medewerkers zou het niet mogelijk zijn om het brede takenpakket van de Evangelische Broeder-Uniteit als kerk met wereldwijde verbanden te vervullen.

Organogram administratie ECP

naar bestuursafdelingen, Status Januari 2024

Locaties: ■ Herrnhut ■ Bad Boll ■ Zeist ■ Ander